

«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ
Директорлар кеңесінің
2025 жылғы «01» қазандағы № 15 хаттамасына
№ 4 қосымша

«Бекітілген
«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ
Директорлар кеңесінің
2025 жылғы «01» қазандағы № 15 хаттама» шешімімен

**«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі»
акционерлік қоғамының тарифтік саясаты**

Астана қ., 2025

ІНҚ БОЙЫНША ТҮЙІНДЕМЕ

ІНҚ атауы	«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» акционерлік қоғамының тарифтік саясаты
ІНҚ иесі	Актуарийлер қызметі
Қолжетімділік деңгейі	Жалпыға қолжетімді
Қоғамның барлық қызметкерлерін / ҚБ атауы/ ҚБ құрамына кірмейтін жұмыскерлерді ІНҚ-мен таныстыру жөніндегі іс-шаралар	«Ішкі портал» желілік дискісінде ІНҚ орналастырылған күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде электрондық пошта арқылы жіберу
Енгізілген өзгерістер мен толықтырулар:	
Шешімге сәйкес өзгерістер мен толықтырулар енгізілді	2025 жылғы «01» қазандағы № 15

Мазмұны

1-тарау. Жалпы ережелер	4
2-тарау. Өнімдер бойынша тарифтер: «Экспорттық кредиттерді сақтандыру»; «Жұмыстарды орындаумен / қызметтер көрсетумен байланысты экспортердің шығындарын сақтандыру»; Халықаралық факторингті сақтандыру»	5
3-тарау. Өнім бойынша тарифтер: «Экспорттаушының қысқа мерзімді дебиторлық берешегін сақтандыру»	17
4-тарау. Өнім бойынша тарифтер: «Инвестицияларды сақтандыру»	21
5-тарау. Өнімдер бойынша тарифтер: «Экспорттық аккредитивтерді сақтандыру»; «шетелдік банктер берген банктік кепілдіктерді сақтандыру»	22
6-тарау. Өнімдер бойынша тарифтер: «Қарыздарды ерікті сақтандыру»; «жобалық қаржыландыруды ерікті сақтандыру»; «Қаржы лизингін ерікті сақтандыру»; «аванстық төлемдерді қайтару бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»; «Облигациялар бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»; «Мерзімді валюталық мәмілелер бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»; «Экспорттаушының қаржы ұйымдары алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»; «Қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру»; «Шикізаттық емес экспортты ілгерілету үшін кредиттеуге (қарыздарға) байланысты «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-пен мәмілелерді сақтандыру»; «Шикізаттық емес экспортты ілгерілету жөніндегі мәмілелерге кепілдік беру»	26
7-тарау. «Шетелдік контрагентті қаржыландыру кезінде кредиттік ұйымды сақтандыру» өнімі бойынша тарифтер	34
8-тарау. Тарифтерге жеңілдіктер	37
9-тарау. Қайта сақтандыру шарттары бойынша тарифтік мөлшерлемелер	38
10-тарау. Қорытынды ережелер	39
1-қосымша	40
2-қосымша	Error! Bookmark not defined.
3-қосымша	45
4-қосымша	46
5-қосымша	49
6-қосымша	51
7-қосымша	53

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» акционерлік қоғамының (бұдан әрі мәтін бойынша – Саясат) тарифтік саясаты «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» акционерлік қоғамының (бұдан әрі мәтін бойынша – Қоғам) қаржылық орнықтылықты қамтамасыз ету мақсатында сақтандыру, қайта сақтандыру және кепілдік беру шарттары бойынша тарифтерді белгілеу, ретке келтіру және түзету жөніндегі қызметіне қойылатын негізгі талаптарды айқындайды. қоғамның рентабельділігі.

2. Саясат Қазақстан Республикасының заңнамасына және Қоғамның ішкі құжаттарына сәйкес әзірленді.

3. Осы Саясаттың күші қоғамның сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметіне, сондай-ақ шикізаттық емес экспортты ілгерілету жөніндегі мәмілелерге кепілдік беру жөніндегі қызметке қолданылады. Саясат сақтандыру (қайта сақтандыру) және кепілдік беру процесіне қатысатын қоғамның барлық мүдделі құрылымдық бөлімшелері мен қызметкерлерінің танысуы және қолдануы үшін міндетті болып табылады.

4. Осы Саясатта қолданылатын ұғымдар, анықтамалар, қысқартулар:

1) **ҚР ҰСБ** - Қазақстан Республикасының Ұлттық статистика бюросы;

2) **Жалпы мөлшерлеме**-сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлейтін және таза мөлшерлеме мен жүктемеден тұратын тариф;

3) **Саралау коэффициенттері**-сақтандыру объектісінің тәуекел факторларын есепке алу үшін есептелген тарифке қолданылатын коэффициенттер;

4) **Жүктеме**-сақтандыру/кепілдік операцияларын, күтпеген шығындар мен пайданы жүргізуге қоғамның әкімшілік шығыстарын жабуға арналған жалпы мөлшерлеменің бөлігі;

5) **Нетто-мөлшерлеме**-сақтандыру және кепілдік төлемдерін жүзеге асыруға қоғамның ресурстарын қалыптастыруға арналған, негізгі бөліктен және тәуекелдік үстемеақыдан тұратын брутто-мөлшерлеменің бөлігі;

6) **ЭЫДҰ-The Eganisation for Economic Co-operation and Development (OECD)** - Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы;

7) **Прага клубы (Берн одағы)** - Орталық, Шығыс Еуропа, Африка және Азия Экспорттық кредиттерді сақтандыру ұйымдарының Қауымдастығы, Экспорттық кредиттерді сақтандыру жөніндегі ұлттық мекемелер арасында ақпарат пен тәжірибе алмасуға мүмкіндік береді;

8) **Тәуекел үстемесі**-күтілетін мәндерден кездейсоқ ауытқу қаупін көрсететін Таза мөлшерлеменің бөлігі;

9) **Сақтандыру тарифі**-сақтандыру бірлігінің құны;

10) **Кепілдік бойынша тариф**-кепілдік қамту бірлігінің құны;

11) **«Бірінші кредиттік бюро» ЖШС**-Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалған тәртіппен кредиттік тарихты қалыптастыруды, кредиттік есептерді ұсынуды және өзге де қызметтер көрсетуді жүзеге асыратын ұйым;

12) **Қоғамның уәкілетті органы**-Қоғамның директорлар кеңесі бекіткен лимиттер шеңберінде сақтандыру қорғауын не кепілдік беруді ұсыну туралы шешім қабылдайтын қоғамның алқалы органы.

5. Елдің санатын анықтау үшін ЭЫДҰ-ның ішкі жіктелуі мен жіктелуі қолданылады. Қоғамның Андеррайтингтік кеңесі 24 (жиырма төрт) айды қоса алғандағы мерзімге сақтандыру қорғауын/кепілдік беруді ұсыну кезінде пайдаланылатын елдердің ішкі жіктемесін бекітеді, қалған жағдайларда ЭЫДҰ айқындаған санаттар пайдаланылады. Қазақстан Республикасы сақтандыру/кепілдік беру объектісінің аумағы болып табылатын жағдайларда, тарифті есептеу үшін ел санатының коэффициенті 1 (бірлікке) теңестіріледі.

2-тарау. Өнімдер бойынша тарифтер: «Экспорттық кредиттерді сақтандыру»; «Жұмыстарды орындаумен / қызметтер көрсетумен байланысты экспорттаушының шығындарын сақтандыру»; Халықаралық факторингті сақтандыру»

6. Осы тараудың өнімдері «Басқа қаржылық шығындардан сақтандыру» түріне жатады.

7. Нетто-мөлшерлемені есептеу осы Саясатқа 1-қосымшаға сәйкес тарифтерді құру қағидаттарына сәйкес жүргізіледі. Есептеулерде Прага клубының (Берн Одағы) статистикалық деректері, сондай-ақ осы Саясатқа 2-қосымшада көрсетілген 2017-2024 жылдардағы залал бойынша Қоғамның өзіндік статистикасы пайдаланылады.

7.1. Прага клубының (Берн Одағы) халықаралық статистикасы бойынша.

Прага клубының (Берн Одағы) статистикасы бойынша орташа арифметикалық залалдылықты есептеу нәтижелері № 1.1 кестеге келтірілген:

№ 1.1 кесте

Жылы	Міндеттемелердің жиынтық сомасы, млн. АҚШ долл.	Регрессияны шегергендегі жиынтық төлемдер, млн. АҚШ долл.	Нақты шығын $y_i(\%)$
2017	1 647 273,53	1 882,75	0,114%
2018	1 704 290,90	2 044,62	0,120%
2019	1 736 408,31	2 139,11	0,123%
2020	1 758 667,88	2 323,15	0,132%
2021	1 821 670,55	1 683,91	0,092%
2022	2 049 007,64	1 455,89	0,071%
2023	2 212 470,26	1 720,01	0,078%
2024	2 265 282,13	1 969,95	0,087%
Орташа арифметикалық шығын			0,102%

Осылайша, таза мөлшерлеменің негізгі бөлігі:

$$\bar{y}=0,102\%.$$

Әрі қарай орташа квадраттық ауытқу анықталады, ол келесідей есептеледі:

1) жеке шығын мәндерінің $(y_i - \bar{y})i = 1..8$ үшін орташа арифметикалық мәннен ауытқулары бар;

2) табылған ауытқулар квадратталған $(y_i - \bar{y})^2$.

Есептеу нәтижелері № 2.1 кестеге келтірілген:

№ 1.2 кесте

Нақты шығын (y_i)	Орташа арифметикалық шығыннан ауытқу $((y_i - \bar{y}))$	Ауытқу квадраттары $(y_i - \bar{y})^2$
0,114%	0,0121%	0,0000015%
0,120%	0,0178%	0,0000032%
0,123%	0,0210%	0,0000044%
0,132%	0,0299%	0,0000089%
0,092%	-0,0098%	0,0000010%
0,071%	-0,0312%	0,0000097%
0,078%	-0,0245%	0,0000060%
0,087%	-0,0153%	0,0000023%

Нақты шығын (y_i)	Орташа арифметикалық шығыннан ауытқу $((y_i - \bar{y}))$	Ауытқу квадраттары $(y_i - \bar{y})^2$
Сомасы		0,0000369%

3) Содан кейін орташа квадраттық ауытқу есептеледі:

$$\sigma_y = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^8 (y_i - \bar{y})^2}{(n - 1)}} = \sqrt{\frac{0,0000369\%}{(8 - 1)}} = \sqrt{0,00527\%} = 0,023\%.$$

Вариация коэффициенті есептеледі:

$$Vy = \frac{\sigma_y}{\bar{y}} = 0,22.$$

Сонда тәуекел сыйлықақысы тең болады:

$$\delta = \alpha * \bar{y} * Vy = 1,28 * 0,102\% * 0,22 = 0,03\%.$$

Жоғарыда T_{n_1} айтылғандарға байланысты Берн Одағының халықаралық статистикасы бойынша нетто-мөлшерлеме:

$$T_{n_1} = \bar{y} + \delta = 0,102\% + 0,03\% = 0,13\%.$$

7.2. Қоғамның шығын статистикасы бойынша

Қоғам статистикасы бойынша орташа арифметикалық залалдылықты есептеу нәтижелері № 2.1 кестеге жинақталды:

№2.1 кесте

Жылы	Міндеттемелердің жиынтық сомасы, мың теңге	Регресстерді шегергендегі жиынтық төлемдер, мың теңге	Нақты шығын $y_i(\%)$
2017	13 195 009	509 178	3,86%
2018	43 626 778	0	0%
2019	44 193 205	4 127	0,01%
2020	46 800 753	58 962	0,13%
2021	67 209 132	6 570	0,01%
2022	91 894 218	116 416	0,13%
2023	67 468 384	292 962	0,43%
2024	183 906 314	272 539	0,15%
Орташа арифметикалық шығын			0,59%

Осылайша, таза мөлшерлеменің негізгі бөлігі:

$$\bar{y}=0,59\%.$$

Әрі қарай орташа квадраттық ауытқу анықталады, ол келесідей есептеледі:

4) жеке шығын мәндерінің $(y_i - \bar{y})i = 1..,8$ үшін орташа арифметикалық мәннен ауытқулары бар;

5) табылған ауытқулар квадратталған $(y_i - \bar{y})^2$.

Есептеу нәтижелері № 2.2 кестеге келтірілген:

№ 2.2 кесте

Нақты шығын (y_i)	Орташа арифметикалық шығыннан ауытқу $((y_i - \bar{y}))$	Ауытқу квадраттары $(y_i - \bar{y})^2$
3,86%	3,27%	0,106912%
0%	-0,58%	0,003362%
0,01%	-0,46%	0,002145%
0,13%	-0,58%	0,003357%
0,01%	-0,46%	0,002139%
0,13%	-0,15%	0,000240%
0,43%	-0,44%	0,001944%
0,15%	-0,59%	0,003471%
Сомасы		0,12357%

6) Содан кейін орташа квадраттық ауытқу есептеледі:

$$\sigma_y = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^8 (y_i - \bar{y})^2}{(n-1)}} = \sqrt{\frac{0,12357\%}{(8-1)}} = \sqrt{0,0176\%} = 1,3286\%.$$

Вариация коэффициенті есептеледі:

$$V_y = \frac{\sigma_y}{\bar{y}} = 2,254.$$

Сонда тәуекел сыйлықақысы тең болады:

$$\delta = \alpha * \bar{y} * V_y = 1,28 * 0,59\% * 2,254 = 1,702\%.$$

Жоғарыда T_{n_2} айтылғандарға байланысты Қоғамның ішкі статистикасы бойынша нетто-мөлшерлеме: $T_{n_2} = \bar{y} + \delta = 0,59\% + 1,702\% = 2,29\%$

7.3. Қорытынды нетто-мөлшерлеме

Тарифті есептеу кезінде Қоғамның ішкі шығын статистикасы да, Берн одағының сыртқы (нарықтық) шығын статистикасы да пайдаланылатындықтан, тарифтік бағалаудың сенімділігін қамтамасыз ету үшін өз статистикасының жеткіліктілігі мен тұрақтылығына сенімділік дәрежесін көрсететін сенімділік коэффициенті қолданылады.

Қорытынды тариф ішкі және сыртқы тарифтер арасындағы өлшенген орташа мән ретінде айқындалады:

Сенімділікті қолдана отырып, сақтандыру тарифін есептеу формуласы:

$$\text{Нетто-Тариф} = Z \cdot T_{n_2} + (1-Z) \cdot T_{n_1}$$

мұндағы: T_{n_2} - қоғамның ішкі статистикасы негізінде есептелген тариф;

T_{n_1} - Прага клубының (Берн Одағы) сыртқы (халықаралық) статистикасы негізінде есептелген тариф.

Z -сенімділік коэффициенті ($0 \leq Z \leq 1$), формула бойынша есептеледі:

$$Z = \min(1, \sqrt{\frac{n}{n_0}})$$

мұндағы: n -залал бойынша Қоғамның ішкі статистикасының көлемі;

n_0 - осы ауытқу шегінде берілген дәлдік деңгейіне (k) және қажетті сенімділік дәрежесіне (P) байланысты толық сенімділік стандарты, ол сенімді тарифтік бағалауды алу үшін қажетті ішкі статистиканың ең аз көлемін көрсетеді.

$n_0 Z$ сенімділік коэффициентін бағалау үшін қажетті толық сенімділік стандартын есептеу кезінде қалыпты үлестіру арқылы жуықтау қолданылады.

Қалыпты жуықтауды қолдану деректердің қажетті көлеміне жеткілікті консервативті (сенімді) баға береді. Төменде толық стандартты есептеу формуласы берілген n_0 .

$$n_0 = \left(\frac{z_p}{k}\right)^2$$

мұндағы:

z_p - P сенім деңгейіне сәйкес келетін стандартты қалыпты үлестірімнің квантили,
 k - тарифтің шынайы мәннен максималды рұқсат етілген салыстырмалы ауытқуы,
 P -сенім деңгейі(ауытқу k - ден аспайтын ықтималдық).

z_p Стандартты сенім деңгейлері үшін квантильдердің мәні:

P	0,90	0,95	0,99
z_p	1,645	1,960	2,576

Біз сенімділік пен практикалық бағалау арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті қамтамасыз ететін математикалық статистикада жалпы қабылданған 90% қауіпсіздік кепілдіктерінің орташа деңгейін қолданамыз, рұқсат етілген ауытқу $k=0,10$ (10%) болады.

$$n_0 = \left(\frac{1,645}{0,10}\right)^2 = 270,6 \approx 271$$

Залал бойынша Қоғамның ішкі статистикасына сәйкес, 2017-2024 жылдар аралығында болған сақтандыру жағдайлары бойынша 33 сақтандыру төлемдері жүргізілді. Осы статистиканың дұрыстығын бағалау және оның салмағын анықтау үшін тарифтерді есептеуде Z есептейміз:

$$Z = \min(1, \sqrt{\frac{33}{271}}) = \min(1; 0,34896) = 0,34896 \approx 35\%$$

Осылайша, қоғамның ішкі статистикасының сенімділік коэффициенті шамамен 35% құрайды. Сақтандыру тарифтерін есептеу кезінде бұл коэффициент Прага клубының (Берн Одағы) нарықтық (базалық) деректерімен салыстырғанда өз статистикасының салмағын түзету үшін пайдаланылады, бұл тәуекелді бағалауға теңгерімді және сенімді тәсілді қамтамасыз ете отырып, қоғамның тәжірибесін де, жалпы салалық көрсеткіштерді де ескеруге мүмкіндік береді.

Жоғарыда айтылғандарға байланысты сенімділік коэффициентін ескере отырып, Біріккен нетто-мөлшерлеме келесідей анықталады:

$$Tn = 0,65 * 0,13\% + 0,35 * 2,29\% = 0,89\%.$$

8. Жалпы мөлшерлеме келесі формула бойынша есептеледі:

$TB = Tn / (1 - Lv)$, мұндағы Lv - бұл өнімдер үшін 8% мөлшерінде қолданылатын айнаымалы жүктеме. Жүктемені есептеу саясаттың 3-қосымшасында берілген. TB жалпы мөлшерлемесінің мәні:

$$T_b = \frac{0,89\%}{(1 - 8\%)} = 0,96\%$$

Бұл жалпы мөлшерлеме базалық сақтандыру тарифі болып табылады.

9. Дифференциация коэффициенттерін қолдана отырып, сақтандыру тарифтері диапазонының минималды және максималды мәндері анықталады.

Осы Саясаттың №3 кестесінде ағымдағы тараудың өнімдері үшін саралау коэффициенттері келтірілген. Тарифтің өзгеруіне әсер ететін көрсетілген факторларға сәйкес сақтандыру тарифі былайша есептеледі:

$$\text{Тариф} = \text{ТБ} * \Psi,$$

мұндағы: Ψ – тәуекел дәрежесіне әсер ететін дифференциация коэффициенттері.

Коэффициенттер ЭЫДҰ-ның «Arrangement On Officially Supported Export Credits» Экспорттық кредиттерді қолдау жөніндегі ресми ұйымдарының келісінде (бұдан әрі – Келісім) ұсынылған деректерге сәйкес алынды, 2023 жылғы 14 шілдедегі соңғы өзгеріс пен толықтыру. Сыйлықақының ең төменгі мөлшерлемесін есептеу әдістемесі саясатқа 4-қосымшада сипатталған. Коэффициенттердің мәндері елдік тәуекелдің айнымалыларына және уақыт диапазонындағы контрагенттің тәуекелдеріне байланысты.

Тариф саяси және коммерциялық тәуекелді жиынтық жабу үшін беріледі.

№ 3 кесте

Дифференциация коэффициенттері

		Сатып алушының/ шетелдік контрагенттің сенімділік дәрежесі											
		1		2		3		4		5		6	
		15 күн	10 жыл	15 күн	10 жыл	15 күн	10 жыл	15 күн	10 жыл	15 күн	10 жыл	15 күн	10 жыл
Ел санаты	1	0,37	1,31	0,37	2,46	0,38	3,40	0,38	4,13	0,39	5,54	0,40	7,89
	2	0,37	2,46	0,38	3,71	0,38	4,67	0,39	5,80	0,39	7,25	0,40	9,51
	3	0,38	4,02	0,39	5,17	0,39	6,35	0,39	7,37	0,40	9,19	0,41	11,54
	4	0,39	6,11	0,39	7,16	0,40	8,56	0,40	9,77	0,41	11,75	0,42	14,57
	5	0,82	8,51	0,82	9,56	0,83	11,08	0,83	12,48	0,84	15,00	0,85	17,32
	6	1,29	10,66	1,30	11,70	1,30	13,35	1,31	15,67	1,32	17,99	1,33	20,31
	7	1,93	13,37	1,93	14,68	1,94	16,20	1,95	18,52	1,96	20,84	1,97	23,16

10. Тәуекел объектісін бағалау осы Саясатқа 5-қосымшада сипатталған сақтандыру өнімдері бойынша сенімділік критерийлері бойынша жүргізіледі. Осы критерийлер негізінде базалық тарифті саралау коэффициенттерінің ең төменгі және ең жоғары мәніне көбейту арқылы ең төменгі және ең жоғары базалық сақтандыру тарифтері есептеледі:

Ең төменгі базалық тариф = $0,96\% * 0,37 = 0,35\%$

Максималды базалық тариф = $0,96\% * 23,16 = 22,24\%$.

Ең төменгі, базалық және ең жоғары сақтандыру тарифтерінің белгіленген мөлшері:

Ең төменгі базалық тариф	Базалық тариф	Максималды базалық тариф
0,35%	0,96%	22,24%

11. Тариф белгілеу кезінде осы Саясаттың 10-тармағында көрсетілген диапазон жеңілдіктерді қолдана отырып, жеке тарифтерді не тарифтерді белгілеу үшін шекті мәндер ретінде әрекет етеді.

12. Тарифтік тор саясаттың осы тармағының № 4 кестесінде саралау коэффициенттерін қолдана отырып, тиісті $\text{Тариф}/(1-Lv)$ қатынасы ретінде көрсетілген. Кестедегі деректер импорттаушылардың алты санаты бойынша ұсынылған, олар осы Саясатқа 5-қосымшада баяндалған сенімділік критерийлері негізінде айқындалады.

13. Тарифтер пайызбен көрсетіледі, ал сақтандыру құны тарифтік торда көрсетілген алынған тарифті сақтандыру тәуекелінің сомасына көбейту жолымен айқындалады.

1 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	16-30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,35	0,36	0,37	0,37	0,38	0,39	0,40	0,42	0,44	0,46	0,49	0,51	0,53
	2	0,36	0,37	0,38	0,40	0,42	0,43	0,45	0,50	0,55	0,60	0,65	0,70	0,75
	3	0,37	0,38	0,41	0,44	0,47	0,50	0,53	0,61	0,70	0,79	0,88	0,97	1,05
	4	0,37	0,40	0,44	0,49	0,54	0,58	0,63	0,77	0,90	1,04	1,18	1,32	1,45
	5	0,78	0,81	0,88	0,94	1,00	1,06	1,12	1,31	1,49	1,68	1,87	2,05	2,24
	6	1,24	1,28	1,35	1,43	1,51	1,58	1,66	1,88	2,11	2,33	2,56	2,78	3,01
	7	1,85	1,90	1,99	2,08	2,17	2,26	2,36	2,63	2,91	3,18	3,46	3,74	4,01

2 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	16-30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,36	0,37	0,38	0,40	0,42	0,43	0,45	0,50	0,55	0,60	0,65	0,70	0,75
	2	0,36	0,38	0,40	0,43	0,46	0,48	0,51	0,59	0,67	0,75	0,83	0,91	0,99
	3	0,37	0,39	0,43	0,47	0,51	0,54	0,58	0,70	0,81	0,93	1,04	1,16	1,27
	4	0,38	0,40	0,46	0,51	0,57	0,62	0,68	0,84	1,00	1,17	1,33	1,49	1,65
	5	0,79	0,82	0,89	0,96	1,03	1,10	1,17	1,38	1,59	1,80	2,02	2,23	2,44
	6	1,24	1,29	1,37	1,45	1,54	1,62	1,71	1,96	2,21	2,46	2,71	2,96	3,21
	7	1,86	1,91	2,01	2,11	2,22	2,32	2,42	2,73	3,03	3,34	3,65	3,96	4,26

3 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	16-30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,36	0,37	0,40	0,42	0,45	0,47	0,50	0,57	0,64	0,71	0,79	0,86	0,93
	2	0,37	0,39	0,42	0,45	0,49	0,52	0,56	0,66	0,76	0,87	0,97	1,07	1,18
	3	0,37	0,40	0,45	0,49	0,54	0,59	0,64	0,78	0,93	1,07	1,21	1,36	1,50
	4	0,38	0,42	0,48	0,55	0,61	0,68	0,75	0,94	1,14	1,33	1,53	1,73	1,92
	5	0,79	0,83	0,92	1,00	1,08	1,16	1,25	1,49	1,74	1,99	2,24	2,48	2,73
	6	1,25	1,30	1,40	1,49	1,59	1,69	1,79	2,08	2,36	2,65	2,95	3,24	3,53
	7	1,86	1,92	2,04	2,15	2,26	2,38	2,49	2,84	3,18	3,52	3,87	4,21	4,56

4 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	16-30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,37	0,38	0,41	0,44	0,47	0,50	0,53	0,62	0,71	0,80	0,89	0,98	1,07
	2	0,37	0,39	0,44	0,48	0,53	0,57	0,61	0,74	0,87	1,00	1,13	1,26	1,39
	3	0,38	0,41	0,46	0,52	0,58	0,63	0,69	0,86	1,02	1,19	1,36	1,53	1,70
	4	0,39	0,43	0,50	0,58	0,65	0,73	0,80	1,03	1,25	1,48	1,71	1,93	2,16
	5	0,80	0,84	0,94	1,03	1,13	1,22	1,32	1,60	1,88	2,16	2,44	2,72	3,00
	6	1,26	1,32	1,43	1,55	1,67	1,78	1,90	2,24	2,59	2,93	3,28	3,63	3,97
	7	1,87	1,94	2,07	2,20	2,34	2,47	2,61	3,00	3,40	3,80	4,20	4,60	5,00

5 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	16-30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,37	0,39	0,43	0,47	0,52	0,56	0,60	0,72	0,85	0,97	1,10	1,22	1,34
	2	0,38	0,41	0,46	0,52	0,57	0,63	0,68	0,85	1,01	1,18	1,34	1,51	1,67
	3	0,39	0,42	0,49	0,56	0,63	0,70	0,78	0,99	1,20	1,41	1,62	1,83	2,05
	4	0,40	0,44	0,53	0,62	0,72	0,81	0,90	1,17	1,44	1,72	1,99	2,26	2,54
	5	0,81	0,86	0,98	1,09	1,21	1,32	1,44	1,78	2,12	2,46	2,80	3,14	3,48
	6	1,27	1,34	1,47	1,60	1,74	1,87	2,01	2,41	2,81	3,21	3,62	4,02	4,42
	7	1,88	1,95	2,11	2,26	2,41	2,56	2,72	3,17	3,63	4,08	4,54	4,99	5,45

6 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	16-30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,38	0,41	0,47	0,53	0,59	0,65	0,71	0,89	1,07	1,25	1,44	1,62	1,80
	2	0,39	0,42	0,50	0,57	0,64	0,72	0,79	1,01	1,23	1,45	1,67	1,89	2,11
	3	0,40	0,44	0,53	0,62	0,71	0,80	0,89	1,16	1,42	1,69	1,96	2,23	2,50
	4	0,41	0,46	0,58	0,69	0,81	0,92	1,03	1,37	1,72	2,06	2,40	2,74	3,08
	5	0,82	0,88	1,02	1,15	1,28	1,41	1,55	1,94	2,34	2,74	3,14	3,53	3,93
	6	1,28	1,35	1,51	1,66	1,82	1,97	2,12	2,58	3,03	3,49	3,95	4,41	4,86
	7	1,89	1,97	2,15	2,31	2,49	2,66	2,83	3,34	3,85	4,36	4,87	5,38	5,89

Экспорттық келісімшарт бойынша төлемді 25 айдан кейін кейінге қалдыру мерзімі кезінде мынадай тарифтер қолданылады:

1 санат

		Мерзімі (айлар)							
	Айлар	25-36	37-48	49-60	61-72	73-84	85-96	97-108	109-120
Ел санаты	1	0,62	0,71	0,80	0,89	0,98	1,07	1,16	1,25
	2	0,95	1,15	1,35	1,55	1,76	1,96	2,16	2,36
	3	1,40	1,76	2,11	2,46	2,81	3,16	3,51	3,86
	4	2,01	2,56	3,11	3,66	4,21	4,76	5,32	5,87
	5	2,98	3,72	4,46	5,21	5,95	6,69	7,43	8,17
	6	3,91	4,81	5,72	6,62	7,52	8,42	9,33	10,23
	7	5,12	6,22	7,32	8,42	9,53	10,63	11,73	12,84

2 санат

		Мерзімі (айлар)							
	Айлар	25-36	37-48	49-60	61-72	73-84	85-96	97-108	109-120
Ел санаты	1	0,95	1,15	1,35	1,55	1,76	1,96	2,16	2,36
	2	1,31	1,63	1,96	2,28	2,60	2,92	3,24	3,56
	3	1,74	2,20	2,66	3,12	3,58	4,04	4,50	4,96
	4	2,31	2,96	3,61	4,26	4,91	5,57	6,22	6,87
	5	3,28	4,12	4,96	5,81	6,65	7,49	8,33	9,18
	6	4,21	5,22	6,22	7,22	8,22	9,23	10,23	11,23
	7	5,49	6,72	7,95	9,18	10,41	11,63	12,86	14,09

3 санат

		Мерзімі (айлар)							
	Айлар	25-36	37-48	49-60	61-72	73-84	85-96	97-108	109-120
Ел санаты	1	1,22	1,51	1,81	2,10	2,39	2,68	2,97	3,26
	2	1,59	2,00	2,42	2,83	3,24	3,66	4,07	4,48
	3	2,08	2,65	3,22	3,80	4,37	4,95	5,52	6,10
	4	2,71	3,50	4,28	5,07	5,86	6,64	7,43	8,21
	5	3,72	4,71	5,70	6,69	7,67	8,66	9,65	10,64
	6	4,69	5,85	7,01	8,17	9,33	10,50	11,66	12,82
	7	5,93	7,31	8,68	10,06	11,43	12,81	14,18	15,56

4 санат

		Мерзімі (айлар)							
	Айлар	25-36	37-48	49-60	61-72	73-84	85-96	97-108	109-120
Ел санаты	1	1,43	1,80	2,16	2,52	2,88	3,24	3,60	3,96
	2	1,92	2,44	2,96	3,48	4,00	4,52	5,04	5,57
	3	2,37	3,04	3,71	4,38	5,05	5,73	6,40	7,07
	4	3,06	3,96	4,86	5,77	6,67	7,57	8,48	9,38
	5	4,12	5,25	6,37	7,49	8,62	9,74	10,86	11,99
	6	5,36	6,74	8,12	9,51	10,89	12,28	13,66	15,04
	7	6,60	8,20	9,79	11,39	12,99	14,59	16,18	17,78

5 санат

		Мерзімі (айлар)							
	Айлар	25-36	37-48	49-60	61-72	73-84	85-96	97-108	109-120
Ел санаты	1	1,84	2,34	2,83	3,33	3,83	4,32	4,82	5,32
	2	2,33	2,99	3,66	4,32	4,98	5,64	6,30	6,96
	3	2,89	3,74	4,59	5,44	6,28	7,13	7,98	8,83
	4	3,63	4,72	5,82	6,91	8,00	9,10	10,19	11,28
	5	4,85	6,21	7,58	8,94	10,31	11,67	13,04	14,40
	6	6,02	7,63	9,24	10,84	12,45	14,06	15,66	17,27
	7	7,27	9,09	10,91	12,73	14,55	16,37	18,19	20,01

6 санат

		Мерзімі (айлар)							
	Айлар	25-36	37-48	49-60	61-72	73-84	85-96	97-108	109-120
Ел санаты	1	2,52	3,24	3,96	4,68	5,41	6,13	6,85	7,57
	2	2,98	3,86	4,74	5,62	6,49	7,37	8,25	9,13
	3	3,57	4,64	5,72	6,79	7,86	8,94	10,01	11,08
	4	4,44	5,81	7,17	8,54	9,90	11,26	12,63	13,99
	5	5,52	7,10	8,69	10,28	11,87	13,45	15,04	16,63
	6	6,69	8,52	10,35	12,18	14,01	15,84	17,67	19,50
	7	7,93	9,98	12,02	14,06	16,11	18,15	20,19	22,24

3-тарау. Өнім бойынша тарифтер: «Экспорттаушының қысқа мерзімді дебиторлық берешегін сақтандыру»

14. Осы тараудың өнімі «Басқа қаржылық шығындардан сақтандыру» түріне жатады.

15. «Экспорттаушының қысқа мерзімді дебиторлық берешегін сақтандыру» өнімі үшін базалық тарифтің есептеулері осы Саясаттың 7, 8-тармақтарына сәйкес жүргізіледі.

16. Дифференциация коэффициенттерін қолдана отырып, тарифтер диапазонының минималды және максималды мәндері анықталады.

№ 5 кестеде ағымдағы тарау өнімі үшін саралау коэффициенттері берілген. Тарифтің өзгеруіне әсер ететін көрсетілген факторларға сәйкес сақтандыру тарифі былайша есептеледі:

$$\text{Тариф} = \text{ТБ} * \Psi,$$

мұндағы: Ψ – тәуекел дәрежесіне әсер ететін дифференциация коэффициенттері.

Коэффициенттер Келісімде берілген мәліметтерге сәйкес алынады. Коэффициенттердің мәндері елдік тәуекелдің айнымалыларына және уақыт диапазонындағы контрагенттің тәуекелдеріне байланысты.

Тариф саяси және коммерциялық тәуекелді жиынтық жабу үшін беріледі.

№ 5 кесте

Дифференциация коэффициенттері

		Сатып алушының / импорттаушының сенімділік дәрежесі											
		1		2		3		4		5		6	
		15 күн	730 күн	15 күн	730 күн	15 күн	730 күн	15 күн	730 күн	15 күн	730 күн	15 күн	730 күн
Ел санаты	1	0,37	0,55	0,37	0,78	0,38	0,97	0,38	1,12	0,39	1,40	0,40	1,87
	2	0,37	0,78	0,38	1,03	0,38	1,23	0,39	1,45	0,39	1,74	0,40	2,19
	3	0,38	1,10	0,39	1,33	0,39	1,56	0,39	1,77	0,40	2,13	0,41	2,60
	4	0,39	1,51	0,39	1,72	0,40	2,00	0,40	2,25	0,41	2,64	0,42	3,21
	5	0,82	2,33	0,82	2,54	0,83	2,84	0,83	3,12	0,84	3,63	0,85	4,09
	6	1,29	3,13	1,30	3,34	1,30	3,67	1,31	4,14	1,32	4,60	1,33	5,06
	7	1,93	4,18	1,93	4,44	1,94	4,75	1,95	5,21	1,96	5,67	1,97	6,14

17. Тәуекел объектісін бағалау 5-қосымшада сипатталған сенімділік критерийлері бойынша жүргізіледі. Осыған сәйкес ең төменгі және ең жоғары базалық сақтандыру тарифтері саралау коэффициенттерінің ең төменгі және ең жоғары мәніне базалық тарифті көбейту арқылы есептеледі:

Ең төменгі базалық тариф = $0,96\% * 0,37 = 0,35\%$;

Максималды базалық тариф = $0,96\% * 6,14 = 5,89\%$.

Ең төменгі, базалық және ең жоғары сақтандыру тарифтерінің белгіленген мөлшері:

Ең төменгі базалық тариф	Базалық тариф	Максималды базалық тариф
0,35%	0,96%	5,89%

18. Тариф белгілеу кезінде жоғарыда көрсетілген диапазон жеке тарифтерді немесе с тарифтерін белгілеу үшін шекті мәндер ретінде әрекет етеді

жеңілдіктерді қолдану.

19. Тарифтік тор № 6 кестеде саралау коэффициенттерін қолдана отырып, тиісті *Тариф/(1-Lv)* қатынасы ретінде көрсетілген. Кестедегі деректер осы Саясатқа 5 – қосымшаға сәйкес алты санат-сенімділік критерийлері бойынша ұсынылған.

№ 6 кесте

1 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	0- 30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,35	0,36	0,37	0,37	0,38	0,39	0,40	0,42	0,44	0,46	0,49	0,51	0,53
	2	0,36	0,37	0,38	0,40	0,42	0,43	0,45	0,50	0,55	0,60	0,65	0,70	0,75
	3	0,37	0,38	0,41	0,44	0,47	0,50	0,53	0,61	0,70	0,79	0,88	0,97	1,05
	4	0,37	0,40	0,44	0,49	0,54	0,58	0,63	0,77	0,90	1,04	1,18	1,32	1,45
	5	0,78	0,81	0,88	0,94	1,00	1,06	1,12	1,31	1,49	1,68	1,87	2,05	2,24
	6	1,24	1,28	1,35	1,43	1,51	1,58	1,66	1,88	2,11	2,33	2,56	2,78	3,01
	7	1,85	1,90	1,99	2,08	2,17	2,26	2,36	2,63	2,91	3,18	3,46	3,74	4,01

2 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	0- 30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,36	0,37	0,38	0,40	0,42	0,43	0,45	0,50	0,55	0,60	0,65	0,70	0,75
	2	0,36	0,38	0,40	0,43	0,46	0,48	0,51	0,59	0,67	0,75	0,83	0,91	0,99
	3	0,37	0,39	0,43	0,47	0,51	0,54	0,58	0,70	0,81	0,93	1,04	1,16	1,27
	4	0,38	0,40	0,46	0,51	0,57	0,62	0,68	0,84	1,00	1,17	1,33	1,49	1,65
	5	0,79	0,82	0,89	0,96	1,03	1,10	1,17	1,38	1,59	1,80	2,02	2,23	2,44
	6	1,24	1,29	1,37	1,45	1,54	1,62	1,71	1,96	2,21	2,46	2,71	2,96	3,21
	7	1,86	1,91	2,01	2,11	2,22	2,32	2,42	2,73	3,03	3,34	3,65	3,96	4,26

3 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	0- 30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,36	0,37	0,40	0,42	0,45	0,47	0,50	0,57	0,64	0,71	0,79	0,86	0,93
	2	0,37	0,39	0,42	0,45	0,49	0,52	0,56	0,66	0,76	0,87	0,97	1,07	1,18
	3	0,37	0,40	0,45	0,49	0,54	0,59	0,64	0,78	0,93	1,07	1,21	1,36	1,50
	4	0,38	0,42	0,48	0,55	0,61	0,68	0,75	0,94	1,14	1,33	1,53	1,73	1,92
	5	0,79	0,83	0,92	1,00	1,08	1,16	1,25	1,49	1,74	1,99	2,24	2,48	2,73
	6	1,25	1,30	1,40	1,49	1,59	1,69	1,79	2,08	2,36	2,65	2,95	3,24	3,53
	7	1,86	1,92	2,04	2,15	2,26	2,38	2,49	2,84	3,18	3,52	3,87	4,21	4,56

4 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	0- 30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,37	0,38	0,41	0,44	0,47	0,50	0,53	0,62	0,71	0,80	0,89	0,98	1,07
	2	0,37	0,39	0,44	0,48	0,53	0,57	0,61	0,74	0,87	1,00	1,13	1,26	1,39
	3	0,38	0,41	0,46	0,52	0,58	0,63	0,69	0,86	1,02	1,19	1,36	1,53	1,70
	4	0,39	0,43	0,50	0,58	0,65	0,73	0,80	1,03	1,25	1,48	1,71	1,93	2,16
	5	0,80	0,84	0,94	1,03	1,13	1,22	1,32	1,60	1,88	2,16	2,44	2,72	3,00
	6	1,26	1,32	1,43	1,55	1,67	1,78	1,90	2,24	2,59	2,93	3,28	3,63	3,97
	7	1,87	1,94	2,07	2,20	2,34	2,47	2,61	3,00	3,40	3,80	4,20	4,60	5,00

5 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	0- 30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,37	0,39	0,43	0,47	0,52	0,56	0,60	0,72	0,85	0,97	1,10	1,22	1,34
	2	0,38	0,41	0,46	0,52	0,57	0,63	0,68	0,85	1,01	1,18	1,34	1,51	1,67
	3	0,39	0,42	0,49	0,56	0,63	0,70	0,78	0,99	1,20	1,41	1,62	1,83	2,05
	4	0,40	0,44	0,53	0,62	0,72	0,81	0,90	1,17	1,44	1,72	1,99	2,26	2,54
	5	0,81	0,86	0,98	1,09	1,21	1,32	1,44	1,78	2,12	2,46	2,80	3,14	3,48
	6	1,27	1,34	1,47	1,60	1,74	1,87	2,01	2,41	2,81	3,21	3,62	4,02	4,42
	7	1,88	1,95	2,11	2,26	2,41	2,56	2,72	3,17	3,63	4,08	4,54	4,99	5,45

6 санат

	Мерзімі													
	Күндер	0-15	0- 30	31-61	62-91	92-122	123-152	153-183	184-274	275-365	366-456	457-548	549-639	640-730
Ел санаты	1	0,38	0,41	0,47	0,53	0,59	0,65	0,71	0,89	1,07	1,25	1,44	1,62	1,80
	2	0,39	0,42	0,50	0,57	0,64	0,72	0,79	1,01	1,23	1,45	1,67	1,89	2,11
	3	0,40	0,44	0,53	0,62	0,71	0,80	0,89	1,16	1,42	1,69	1,96	2,23	2,50
	4	0,41	0,46	0,58	0,69	0,81	0,92	1,03	1,37	1,72	2,06	2,40	2,74	3,08
	5	0,82	0,88	1,02	1,15	1,28	1,41	1,55	1,94	2,34	2,74	3,14	3,53	3,93
	6	1,28	1,35	1,51	1,66	1,82	1,97	2,12	2,58	3,03	3,49	3,95	4,41	4,86
	7	1,89	1,97	2,15	2,31	2,49	2,66	2,83	3,34	3,85	4,36	4,87	5,38	5,89

4-тарау. Өнім бойынша тарифтер: «Инвестицияларды сақтандыру»

20. Осы тараудың өнімі «Басқа қаржылық шығындардан сақтандыру» түріне жатады.

21. «Инвестицияларды сақтандыру» өнімі үшін базалық тарифтің есептеулері осы Саясаттың 7, 8-тармақтарына сәйкес жүргізіледі.

22. Дифференциация коэффициенттерін қолдана отырып, диапазонның минималды және максималды мәндері анықталады.

23. Инвестицияларды сақтандыру тек саяси тәуекелдерді қамтитынын ескере отырып, тарифке тек ел факторы әсер етеді. Тарифтің өзгеруіне әсер ететін көрсетілген факторларға сәйкес сақтандыру тарифі былайша есептеледі:

$$\text{Тариф} = ТБ * \Psi,$$

мұндағы: Ψ -тәуекел дәрежесіне әсер ететін коэффициенттер № 7 кестеде келтірілген.

№ 7 кесте

Дифференциация коэффициенттері

		Сатып алушының/ шетелдік контрагенттің сенімділік дәрежесі									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ел санаты	1	0,46	0,55	0,65	0,74	0,84	0,93	1,02	1,12	1,21	1,31
	2	0,57	0,78	0,99	1,20	1,41	1,62	1,83	2,04	2,25	2,46
	3	0,73	1,10	1,46	1,83	2,19	2,56	2,93	3,29	3,66	4,02
	4	0,94	1,51	2,09	2,66	3,24	3,81	4,39	4,96	5,54	6,11
	5	1,56	2,33	3,10	3,88	4,65	5,42	6,20	6,97	7,74	8,51
	6	2,19	3,13	4,07	5,01	5,96	6,90	7,84	8,78	9,72	10,66
	7	3,03	4,18	5,33	6,48	7,63	8,78	9,93	11,07	12,22	13,37

24. Тәуекел объектісін бағалау 5-қосымшада сипатталған критерийлер бойынша жүргізіледі. Осыған сәйкес ең төменгі және ең жоғары базалық тарифтер саралау коэффициенттерінің ең төменгі және ең жоғары мәніне базалық тарифті көбейту арқылы есептеледі:

Ең төменгі базалық тариф = $0,96\% * 0,46 = 0,44\%$;

Максималды базалық тариф = $0,96\% * 13,37 = 12,84\%$.

Ең төменгі, базалық және ең жоғары сақтандыру тарифтерінің белгіленген мөлшері:

Ең төменгі базалық тариф	Базалық тариф	Максималды базалық тариф
0,44%	0,96%	12,84%

25. Тариф белгілеу кезінде жоғарыда көрсетілген диапазон жеңілдіктерді қолдана отырып, жеке тарифтерді немесе тарифтерді белгілеу үшін шекті мәндер ретінде әрекет етеді.

26. Тарифтік тор № 8 кестеде саралау коэффициенттерін қолдана отырып, тиісті $\text{Тариф}/(1-L_v)$ қатынасы ретінде көрсетілген.

		Мерзімі (жылдар)									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ел санаты	1	0,44	0,53	0,62	0,71	0,80	0,89	0,98	1,07	1,16	1,25
	2	0,55	0,75	0,95	1,15	1,35	1,55	1,76	1,96	2,16	2,36
	3	0,70	1,05	1,40	1,76	2,11	2,46	2,81	3,16	3,51	3,86
	4	0,90	1,45	2,01	2,56	3,11	3,66	4,21	4,76	5,32	5,87
	5	1,49	2,24	2,98	3,72	4,46	5,21	5,95	6,69	7,43	8,17
	6	2,11	3,01	3,91	4,81	5,72	6,62	7,52	8,42	9,33	10,23
	7	2,91	4,01	5,12	6,22	7,32	8,42	9,53	10,63	11,73	12,84

5-тарау. Өнімдер бойынша тарифтер: «Экспорттық аккредитивтерді сақтандыру»; «Шетелдік банктер берген банктік кепілдіктерді сақтандыру»

27. «Экспорттық аккредитивтерді сақтандыру» өнімі «қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру» түріне жатады; «шетелдік банктер берген банктік кепілдіктерді сақтандыру» өнімі «басқа қаржылық шығындардан сақтандыру» түріне жатады.

28. Осы тараудың өнімдері үшін базалық тарифтің есептеулері осы Саясаттың 7 және 8-тармақтарына сәйкес жүргізіледі.

29. Сақтандыру тарифі диапазонының ең төменгі және ең жоғары мәндерін табу үшін саралау коэффициенттері пайдаланылады.

30. № 9 кестеде сақтандыру жағдайының туындау қаупінің дәрежесіне әсер ететін критерийлер және оларға сәйкес саралау коэффициенттері көрсетілген. Көрсетілген критерийлерге сәйкес сақтандыру тарифі келесідей есептеледі:

$$\text{Тариф} = *ТБ,$$

мұндағы: ә-екі критерий коэффициенттерінің көбейтіндісі ретінде қалыптасқан саралау коэффициенті (елдің санаты және қаржы институтының сенімділік дәрежесі):

Критерий	Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін коэффициент	
Ел санаты	1	0.6
	2	0.7
	3	1.0
	4	1.0
	5	1.0
	6	1.5
	7	2.0
Қаржы институтының сенімділік дәрежесі	1	1.0
	2	1.3
	3	1.7

Сақтандыру тарифі саяси және коммерциялық тәуекелді жиынтық жабу үшін беріледі.

31. Сақтандыру жағдайының туындау тәуекелінің дәрежесіне әсер ететін факторларды ескере отырып, ең төменгі және ең жоғары сақтандыру тарифтері базалық тарифті саралау коэффициенттерінің ең төменгі және ең жоғары мәніне көбейту жолымен есептеледі

№ 9.1 кесте:

№ 9.1 кесте
Дифференциация коэффициенттері

		Қаржы институтының сенімділік дәрежесі		
		1	2	3
Ел санаты	1	0,60	0,78	1,02
	2	0,70	0,91	1,19
	3	1,00	1,30	1,70
	4	1,00	1,30	1,70
	5	1,00	1,30	1,70
	6	1,50	1,95	2,55
	7	2,00	2,60	3,40

Ең төменгі сақтандыру тарифі = $0,96\% * 0,60\% = 0,58\%$;

Ең жоғары сақтандыру тарифі = $0,96\% * 3,40\% = 3,26\%$.

Базалық тарифтің, ең төменгі және ең жоғары сақтандыру тарифінің белгіленген мөлшері:

Ең төменгі сақтандыру тарифі	Базалық тариф	Максималды сақтандыру тарифі
0,58%	0,96%	3,26%

32. Тариф белгілеу кезінде жоғарыда көрсетілген диапазон жеңілдіктерді қолдана отырып, жеке тарифтерді немесе тарифтерді белгілеу үшін шекті жылдық мәндер ретінде әрекет етеді.

33. Тарифтік TOP №10 және №11 кестелерде көрсетілген. Кестедегі деректер осы саясатқа 6-қосымшаға сәйкес қаржы институтының сенімділігінің үш дәрежесі және осы Саясаттың 30-тармағына сәйкес елдің жеті санаты бойынша ұсынылған.

Келесі тарифтер 1 айдан 24 айға дейін қоса алғанда сақтандыру кезінде қолданылады және жылдық пайызбен есептеледі:

№10 кесте

		Жылдық мөлшерлемелер		
Қаржы институтының сенімділік дәрежесі		1	2	3
Ел санаты	1	0,58	0,75	0,98
	2	0,67	0,87	1,14
	3	0,96	1,25	1,63
	4	0,96	1,25	1,63
	5	0,96	1,25	1,63
	6	1,44	1,87	2,45
	7	1,92	2,50	3,26

34. Сақтандыру қорғанысы бойынша сақтандыру сыйлықақысын айқындау кезінде тарифтің мынадай есебі қолданылады:

$$\text{Қорытынды тариф} = t * \sum (Ri * i / b),$$

мұндағы:

№ 10 кестеге сәйкес жылдық пайызбен t - тариф,

R_i -бастапқы тәуекел сомасының пайыздық үлесі түрінде көрсетілген I кезеңдегі тәуекел қалдығы, i -тәуекел қалдығының RI әсер ету кезеңі (күндермен),

b -есеп айырысу базасы жылына 365/360 күн немесе Банктің несиелік саясатына сәйкес.

35. Қысқа мерзімді сақтандыру кезінде 730 күннен (24 ай) аспайтын мерзімге осы Саясаттың 34-тармағында көрсетілген формулаға сәйкес осы Саясаттың № 10 кестесі бойынша тарифтің есебі қолданылады.

730 күннен (24 айдан) астам мерзімге сақтандыру және сақтандыру қорғаудың әрбір жеке кезеңі үшін кесте бойынша сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарнасын) төлеуді жүзеге асыру кезінде (тоқсан сайын, жартыжылдық бойынша, жыл сайын, 2 жылда бір рет және т. б.) тармақта көрсетілген формулаға сәйкес осы Саясаттың №10 кестесі бойынша тарифтің есебі қолданылады Осы Саясаттың 34-і.

730 күнге (24 айға) және одан да көп мерзімге сақтандыру, сондай-ақ сақтандыру сыйлықақысын төлеуді жүзеге асыру кезінде сақтандыру қорғаудың бүкіл кезеңі үшін бір рет осы саясаттың 6-қосымшасына сәйкес қаржы институтының сенімділік дәрежесі бөлінісінде осы Саясаттың №11 кестесінде көрсетілген сақтандыру тарифтері қолданылады. Бұл ретте сақтандыру тарифін есептеу формула бойынша жүргізіледі:

$$T_n = T_{n-1} + T_1 * \left(\frac{1}{1+d}\right)^{n-1}, N \geq 2 \text{ үшін}$$

мұндағы:

n -сақтандыру шартының мерзімі (жылдар),

T_n - N мерзімге сақтандыру тарифі (жылдары),

T_1 - №10 кестеге сәйкес 12 ай кезеңіне есептелген сақтандыру тарифі,

d -ҚР ҰСБ ресми статистикасына сәйкес 2019-2024 жылдар кезеңіндегі жылдық инфляцияның орташа мәніне тең дисконттау нормасы, бұл есепте 10,9%.

Сақтандыру сыйлықақысын осы Саясаттың №11 кестесіне (2 жылдан 10 жылға дейін) сәйкес келмейтін мерзімге есептеу кезінде осы Саясаттың №11 кестесінде көрсетілген сақтандыру тарифтерінің мәндері арасында мынадай формула бойынша сызықтық интерполяция қолданылады:

$$T(t) = T_n + (T_{n+1} - T_n) * (t - n),$$

мұндағы:

$T(T)$ - t мерзіміне сақтандыру тарифі (жылдары),

n - t мерзімінен аспайтын ең жақын бүтін сан (жылмен),

T_n, T_{n+1} - тиісінше N және $N+1$ (жылдарда) мерзімдері үшін №11 кесте бойынша сақтандыру тарифтерінің мәндері.

Қаржы институтының сенімділік дәрежесі 1

Мерзімі (күндері)		730	1095	1460	1825	2190	2555	2920	3285	3650
n (жылдары)		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ел санаты	1	1,10	1,57	2,00	2,38	2,73	3,04	3,32	3,57	3,80
	2	1,27	1,82	2,31	2,75	3,15	3,51	3,84	4,13	4,39
	3	1,83	2,61	3,31	3,94	4,52	5,03	5,50	5,92	6,29
	4	1,83	2,61	3,31	3,94	4,52	5,03	5,50	5,92	6,29
	5	1,83	2,61	3,31	3,94	4,52	5,03	5,50	5,92	6,29
	6	2,74	3,91	4,96	5,92	6,77	7,55	8,24	8,87	9,44
	7	3,65	5,21	6,62	7,89	9,03	10,06	10,99	11,83	12,59

Қаржы институтының сенімділік дәрежесі 2

Мерзімі (күндері)		730	1095	1460	1825	2190	2555	2920	3285	3650
n (жылдары)		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ел санаты	1	1,43	2,04	2,59	3,08	3,53	3,93	4,29	4,62	4,92
	2	1,65	2,36	3,00	3,57	4,09	4,56	4,98	5,36	5,70
	3	2,38	3,39	4,31	5,14	5,88	6,55	7,16	7,70	8,19
	4	2,38	3,39	4,31	5,14	5,88	6,55	7,16	7,70	8,19
	5	2,38	3,39	4,31	5,14	5,88	6,55	7,16	7,70	8,19
	6	3,56	5,08	6,45	7,68	8,80	9,80	10,71	11,52	12,26
	7	4,75	6,79	8,62	10,27	11,76	13,10	14,31	15,41	16,39

Қаржы институтының сенімділік дәрежесі 3

Мерзімі (күндері)		730	1095	1460	1825	2190	2555	2920	3285	3650
n (жылдары)		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ел санаты	1	1,86	2,66	3,38	4,03	4,61	5,14	5,61	6,04	6,42
	2	2,17	3,09	3,93	4,68	5,36	5,97	6,53	7,02	7,47
	3	3,10	4,42	5,62	6,70	7,67	8,54	9,33	10,04	10,69
	4	3,10	4,42	5,62	6,70	7,67	8,54	9,33	10,04	10,69
	5	3,10	4,42	5,62	6,70	7,67	8,54	9,33	10,04	10,69
	6	4,66	6,65	8,45	10,07	11,52	12,84	14,03	15,10	16,06
	7	6,20	8,85	11,24	13,39	15,34	17,09	18,67	20,09	21,37

6-тарау. Өнімдер бойынша тарифтер: «Қарыздарды ерікті сақтандыру»; «Жобалық қаржыландыруды ерікті сақтандыру»; «Қаржы лизингін ерікті сақтандыру»; «Аванстық төлемдерді қайтару бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»; «Облигациялар бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»; «Мерзімді валюталық мәмілелер бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»; «Экспорттаушының қаржы ұйымдары алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»; «Қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру»; «Шикізаттық емес экспортты ілгерілету үшін кредиттеуге (қарыздарға) байланысты «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-пен мәмілелерді сақтандыру»; «Шикізаттық емес экспортты ілгерілету жөніндегі мәмілелерге кепілдік беру»

36. «Қарыздарды ерікті сақтандыру», «Жобалық қаржыландыруды ерікті сақтандыру», «Шикізаттық емес экспортты ілгерілету үшін кредиттеуге (қарыздарға) байланысты «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-пен мәмілелерді сақтандыру» өнімдері «Қарыздарды сақтандыру» түріне жатады, «Қаржы лизингін ерікті сақтандыру» өнімі «Өзге қаржылық шығындардан сақтандыру» түріне жатады; «Аванстық төлемдерді қайтару бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру», «Облигациялар бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру», «Мерзімді валюталық мәмілелер бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру», «Экспорттаушының қаржы ұйымдары алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру» өнімдері «Азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру» түріне жатады; «Қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру» өнімі «Қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру» түріне жатады.

Сондай-ақ, осы тарау шеңберінде жоғарыда аталған өнімдер бойынша тарифтерді есептеу кезінде пайдаланылған тәсілмен жүзеге асырылған «Шикізаттық емес экспортты ілгерілету жөніндегі мәмілелерге кепілдік беру» өнімі бойынша тарифтің есебі келтірілген.

37. Нетто-мөлшерлемені есептеу осы Саясатқа 1-қосымшаға сәйкес тарифтерді құру қағидаттарына сәйкес жүргізіледі. Есептеулерде залал бойынша Қоғамның ішкі статистикасының деректері, сондай-ақ осы Саясатқа 2-қосымшаның №3 және №4 кестелерінде көрсетілген «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС статистикалық деректері пайдаланылады. «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС-нің 2019-2024 жылдар кезеңіндегі деректері өтеу мерзімі 30-дан 90 күнге дейінгі қарыздар бойынша келтірілген, 90 күннен асатын мерзімі өткен кредиттер есебінен алып тасталған, өйткені олар кешіктіруге шығу ықтималдығын емес, жинақталған әсерді көрсетеді.

37.1. *Статистика бойынша «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС 2019-2024 жж.*

«Бірінші кредиттік бюро» ЖШС статистикасы бойынша орташа арифметикалық залалдылықты есептеу нәтижелері №12.1 кестеге келтірілген:

№ 12.1 кесте

Кезең	Мерзімі өткен қарыздар бойынша борыш сомасы, теңге	Қарыздардың жалпы сомасы, теңге	Кешіктіру коэффициенті, (%)
01.01.2019	950 482 951 722	23 935 861 252	2,52%
01.04.2019	960 662 941 299	69 450 697 643	7,23%
01.07.2019	962 637 086 085	2 284 712 657	0,24%
01.10.2019	1 072 684 583 705	7 785 096 664	0,73%
01.01.2020	1 113 696 830 875	15 151 404 585	1,36%

Кезең	Мерзімі өткен қарыздар бойынша борыш сомасы, теңге	Қарыздардың жалпы сомасы, теңге	Кешіктіру коэффициенті, (%)
01.04.2020	1 202 293 906 010	1 279 056 200	0,11%
01.07.2020	1 151 375 999 774	11 093 157 683	0,96%
01.10.2020	1 169 798 114 510	15 798 395 316	1,35%
01.01.2021	1 268 601 841 778	1 563 916 358	0,12%
01.04.2021	1 267 758 456 047	23 064 193 670	1,82%
01.07.2021	1 353 282 046 414	4 905 247 800	0,36%
01.10.2021	1 280 219 723 715	139 873 114	0,01%
01.01.2022	1 477 935 045 323	116 425 236	0,01%
01.04.2022	1 627 229 585 260	552 965 252	0,03%
01.07.2022	1 833 747 918 403	16 813 023 511	0,92%
01.10.2022	1 802 987 183 513	639 446 337	0,04%
01.01.2023	1 821 551 717 249	1 967 835 604	0,11%
01.04.2023	1 837 895 328 514	7 982 378 874	0,43%
01.07.2023	1 778 395 071 032	69 856 774	0,00%
01.10.2023	1 764 694 218 961	945 491 304	0,05%
01.01.2024	1 807 780 067 082	3 835 620 287	0,21%
01.04.2024	1 852 257 030 474	1 427 819 973	0,08%
01.07.2024	1 817 629 577 631	3 102 552 659	0,17%
01.10.2024	2 116 885 448 375	156 658 346	0,01%
Орташа арифметикалық шығын			0,79%

Осылайша, таза мөлшерлеменің негізгі бөлігі:

$$\bar{y}=0,79\%.$$

Әрі қарай орташа квадраттық ауытқу анықталады, ол келесідей есептеледі:

1) $(y_i - \bar{y})^2$ $i = 1..,8$ үшін орташа арифметикалық шығынның жекелеген мәндерінің ауытқулары бар;

2) табылған ауытқулар квадратталады $(y_i - \bar{y})^2$.

Есептеу нәтижелері № 12.2 кестеге келтірілген:

№ 12.2 кесте

Нақты шығын (y_i)	Орташа арифметикалық шығыннан ауытқу $((y_i - \bar{y}))$	Ауытқу квадраттары $(y_i - \bar{y})^2$
2,52%	1,73%	0,03%
7,23%	6,44%	0,42%
0,24%	-0,55%	0,00%
0,73%	-0,06%	0,00%
1,36%	0,57%	0,00%
0,11%	-0,68%	0,00%
0,96%	0,18%	0,00%
1,35%	0,56%	0,00%
0,12%	-0,66%	0,00%

Нақты шығын (y_i)	Орташа арифметикалық шығыннан ауытқу ($(y_i - \bar{y})$)	Ауытқу квадраттары ($(y_i - \bar{y})^2$)
1,82%	1,03%	0,01%
0,36%	-0,42%	0,00%
0,01%	-0,78%	0,01%
0,01%	-0,78%	0,01%
0,03%	-0,75%	0,01%
0,92%	0,13%	0,00%
0,04%	-0,75%	0,01%
0,11%	-0,68%	0,00%
0,43%	-0,35%	0,00%
0,00%	-0,78%	0,01%
0,05%	-0,73%	0,01%
0,21%	-0,57%	0,00%
0,08%	-0,71%	0,01%
0,17%	-0,62%	0,00%
0,01%	-0,78%	0,01%
Сомасы		0,54%

3) содан кейін орташа квадраттық ауытқу есептеледі:

$$\sigma_y = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^8 (y_i - \bar{y})^2}{(n-1)}} = \sqrt{\frac{0,54\%}{(24-1)}} = \sqrt{0,02328\%} = 1,53\%.$$

Вариация коэффициенті есептеледі:

$$Vy = \frac{\sigma_y}{\bar{y}} = 1,94.$$

Сонда тәуекел сыйлықақысы тең болады:

$$\delta = \alpha * \bar{y} * Vy = 1,036 * 0,79\% * 1,94 = 1,58\%.$$

Жоғарыда T_{n_1} айтылғандардың негізінде «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС статистикасы бойынша нетто-мөлшерлеме:

$$T_{n_1} = \bar{y} + \delta = 0,79\% + 1,58\% = 2,37\%.$$

37.2. Қоғамның статистикасы бойынша 2019-2024 жж.

Қоғам статистикасы бойынша орташа арифметикалық залалдылықты есептеу нәтижелері № 13.1 кестеге жинақталды:

№ 13.1 кесте

Жылы	Міндеттемелердің жиынтық сомасы, теңге	Регресстерді шегергендегі жиынтық төлемдер, теңге	Нақты шығын y_i (%)
2019	77 929 368 000	0	0,00%

2020	120 246 722 000	0	0,00%
2021	231 370 481 000	0	0,00%
2022	291 947 910 000	3 649 740 254	1,25%
2023	337 031 576 000	899 961 747	0,27%
2024	303 121 620 000	639 797 429	0,21%
Орташа арифметикалық шығын			0,29%

Осылайша, таза мөлшерлеменің негізгі бөлігі:

$$\bar{y}=0,29\%.$$

Әрі қарай орташа квадраттық ауытқу анықталады, ол келесідей есептеледі:

7) жеке шығын мәндерінің $(y_i - \bar{y})i = 1..,5$ үшін орташа арифметикалық мәннен ауытқулары бар;

8) табылған ауытқулар квадратталған $(y_i - \bar{y})^2$.

Есептеу нәтижелері № 13.2 кестеге келтірілген:

№ 13.2 кесте

Нақты шығын (y_i)	Орташа арифметикалық шығыннан ауытқу $((y_i - \bar{y}))$	Ауытқу квадраттары $(y_i - \bar{y})^2$
0,00%	-0,29%	0,00083%
0,00%	-0,29%	0,00083%
0,00%	-0,29%	0,00083%
1,25%	0,96%	0,00926%
0,27%	-0,02%	0,00000%
0,21%	-0,08%	0,00006%
Сомасы		0,0118%

9) Содан кейін орташа квадраттық ауытқу есептеледі:

$$\sigma_y = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^8 (y_i - \bar{y})^2}{(n - 1)}} = \sqrt{\frac{0,0118\%}{(6 - 1)}} = \sqrt{0,00236\%} = 0,49\%.$$

Вариация коэффициенті есептеледі:

$$Vy = \frac{\sigma_y}{\bar{y}} = 1,69.$$

Сонда тәуекел сыйлықақысы тең болады:

$$\delta = \alpha * \bar{y} * Vy = 1,036 * 0,29\% * 1,69 = 0,50\%.$$

Жоғарыда T_{n_2} айтылғандарға байланысты Қоғамның ішкі статистикасы бойынша нетто-мөлшерлеме:

$$T_{n_2} = \bar{y} + \delta = 0,29\% + 0,50\% = 0,79\%.$$

37.3. Қорытынды нетто-мөлшерлеме

Тарифті есептеу кезінде Қоғамның ішкі шығын статистикасы да, «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС-нің сыртқы (нарықтық) шығын статистикасы да пайдаланылатындықтан, тарифтік бағалаудың сенімділігін қамтамасыз ету үшін өз статистикасының жеткіліктілігі мен тұрақтылығына сенімділік дәрежесін көрсететін сенімділік коэффициенті қолданылады.

Қорытынды тариф ішкі және сыртқы тарифтер арасындағы өлшенген орташа мән ретінде айқындалады:

Сенімділікті қолдана отырып, сақтандыру тарифін есептеу формуласы:

$$\text{Нетто-Тариф} = Z \cdot T_{n_2} + (1-Z) \cdot T_{n_1}$$

мұндағы:

T_{n_2} – қоғамның ішкі статистикасы негізінде есептелген тариф

T_{n_1} – Берн одағының сыртқы (халықаралық) статистикасы негізінде есептелген тариф

Z -сенімділік коэффициенті ($0 \leq Z \leq 1$), формула бойынша есептеледі:

$$Z = \min(1, \sqrt{\frac{n}{n_0}})$$

мұндағы:

N -ішкі статистиканың көлемі;

n_0 - осы ауытқу шегінде берілген дәлдік деңгейіне (k) және қажетті сенімділік дәрежесіне (P) байланысты толық сенімділік стандарты, ол сенімді тарифтік бағалауды алу үшін қажетті ішкі статистиканың ең аз көлемін көрсетеді.

$n_0 Z$ сенімділік коэффициентін бағалау үшін қажетті толық сенімділік стандартын есептеу кезінде қалыпты үлестіру арқылы жуықтау қолданылады. Қалыпты жуықтауды қолдану деректердің қажетті көлеміне жеткілікті консервативті (сенімді) баға береді. Төменде толық стандартты есептеу формуласы берілген n_0 .

$$n_0 = \left(\frac{z_P}{k}\right)^2$$

мұндағы:

z_P - P сенім деңгейіне сәйкес келетін стандартты қалыпты үлестірімнің квантили,

k - тарифтің шынайы мәннен максималды рұқсат етілген салыстырмалы ауытқуы,

P -сенім деңгейі (ауытқу k - ден аспайтын ықтималдық).

z_P Стандартты сенім деңгейлері үшін квантильдердің мәні:

	0,90	0,95	0,99
z_P	1,645	1,960	2,576

Біз сенімділік пен практикалық бағалау арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті қамтамасыз ететін математикалық статистикада жалпы қабылданған 90% қауіпсіздік кепілдіктерінің орташа деңгейін қолданамыз, рұқсат етілген ауытқу $k=0,10$ (10%) болады.

$$n_0 = \left(\frac{1,645}{0,10}\right)^2 = 270,6 \approx 271$$

Қоғамның ішкі статистикасына сәйкес 2019-2024 жылдар аралығында болған сақтандыру жағдайлары бойынша 18 сақтандыру төлемдері жүргізілді. Осы статистиканың дұрыстығын бағалау және оның салмағын анықтау үшін тарифтерді есептеуде Z есептейміз:

$$Z = \min(1, \sqrt{\frac{18}{271}}) = \min(1; 0,2577) = 0,2577 \approx 26\%$$

Осылайша, қоғамның ішкі статистикасы шамамен 26% сенімділікке ие. Сақтандыру тарифтерін есептеу кезінде бұл коэффициент «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС нарықтық (базалық) деректерімен салыстырғанда өз статистикасының салмағын түзету үшін

пайдаланылады, бұл тәуекелді бағалауға теңгерімді және сенімді тәсілді қамтамасыз ете отырып, қоғамның тәжірибесін де, жалпы салалық көрсеткіштерді де ескеруге мүмкіндік береді.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде сенімділік коэффициентін ескере отырып, біріктірілген нетто-мөлшерлеме келесідей анықталады:

$$T_n = 0,74 * 2,37\% + 0,26 * 0,79\% = 1,96\%.$$

38. Жалпы мөлшерлеме келесі формула бойынша есептеледі:

$T_B = T_n / (1 - L_v)$, мұндағы L_v - бұл өнімдер үшін 8% мөлшерінде қолданылатын айнымалы жүктеме. Жүктемені есептеу саясаттың 3-қосымшасында берілген.

$$T_b = \frac{1,96\%}{(1 - 8\%)} = 2,12\%$$

Жалпы мөлшерлеме мәні, T_B 2,12% құрайды.

Бұл жалпы мөлшерлеме базалық сақтандыру тарифі болып табылады.

39. Дифференциация коэффициенттерін қолдана отырып, тарифтер диапазонының минималды және максималды мәндері анықталады. Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін коэффициенттерді айқындау қағидаттары осы Саясатқа 7-қосымшада көрсетілген.

Тариф саяси және коммерциялық тәуекелді жиынтық жабу үшін беріледі.

40. Минималды және максималды сақтандыру тарифтері базалық тарифті саралау коэффициенттерінің минималды және максималды мәндеріне көбейту арқылы есептеледі:

Ең төменгі базалық тариф $T_{min} = 2,12\% * 0,6 * 0,7 * 0,8 * 1,0 = 0,50\%$;

Максималды базалық тариф $T_{max} = 2,12\% * 2,0 * 1,4 * 1,0 * 1,5 * 1,2 = 10,68\%$.

Ең төменгі сақтандыру тарифі тәуекелге нашарлататын факторлар болмаған кезде және сақтандыру оқиғасының туындау ықтималдығын төмендетуге бағытталған барлық алдын алу іс-шараларын орындау шарттарында ғана қолданылады.

41. Ең төменгі, базалық және ең жоғары сақтандыру тарифтерінің белгіленген мөлшері:

Ең төменгі базалық тариф	Базалық тариф	Максималды базалық тариф
0,50%	2,12%	10,68%

42. Осылайша, жылдық тариф келесі формула бойынша есептеледі:

$T = \text{базалық тариф} * \text{ел санатының коэффициенті} * \text{қаржылық жағдай коэффициенті} * \text{кепіл коэффициенті} * \text{кредиттік тарих коэффициенті} * \text{валюта коэффициенті}$, мұнда мәндер осы Саясатқа 7-қосымшадан алынған.

№ 14 кесте

Нысаналы индикатордың		Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін коэффициенттер
Ел санатының коэффициенті	1	0.6
	2	0.7
	3	1.0

	4	1.0
	5	1.0
	6	1.5
	7	2.0
Қарыз алушының/ лизинг алушының/ аванс-алушының /экспорттаушының/ аппликанттың қаржылық жай-күйінің коэффициенті	1	0.7
	2	0.8
	3	0.9
	4	1.2
	5	1.4
Сақтандыру қорғанысы қолданылатын қарыз / лизинг / аванс / облигациялар / кепілдіктер / міндеттемелер бойынша кепіл коэффициенті	1	0.7
	2	0.8
	3	0.9
	4	1.0
Несие тарихы коэффициенті	1	0.8
	2	1.0
	3	1.5
Валюта коэффициенті	1	1.0
	2	1.2

43. «Қарыздарды ерікті сақтандыру», «Қаржы лизингін ерікті сақтандыру», «Жобалық қаржыландыруды ерікті сақтандыру», «Қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру», «Шикізаттық емес экспортты ілгерілету үшін кредиттеуге (қарыздарға) байланысты «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-пен мәмілелерді сақтандыру» өнімдері бойынша сақтандыру тарифін есептеу кезінде сақтандыру қорғанысының қолданылу мерзімі пайдаланылады. қарыз алушының сақтандыру шартының талаптарына сәйкес сақтандыру жағдайы болып табылатын негізгі борышты өтеу жөніндегі міндеттемені орындамау кезеңін шегеру.

44. Қорытынды сақтандыру тарифі / кепілдік бойынша қорытынды комиссия сақтандыру сыйлықақысын төлеу тәсіліне/кепілдік бойынша комиссияға байланысты есептеледі:

1) сақтандыру сыйлықақысын/кепілдік жөніндегі комиссияны біржолғы төлеген кезде:

1.1) 12 айдан кем сақтандыру қорғау/кепілдік беру мерзімі үшін мынадай формула қолданылады:

$$T = t / 365 * i,$$

мұндағы:

t -жылдық тариф (%),

i -сақтандыру қорғаудың/кепілдік берудің қолданылу мерзімі (күндермен).

1.2) 12 (он екі) айға еселенген сақтандыру қорғау/кепілдік беру мерзімі үшін мынадай формула қолданылады:

$$T = t * k_n,$$

мұндағы:

t -жылдық тариф (%),

k_n - №15 кестеге сәйкес сақтандыру қорғау /кепілдік беру мерзіміне сәйкес жылдық ұлғаю коэффициенті;

Ескертпе: «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ еншілес ұйымдары 5 миллиард теңгеден астам сомаға қаржыландыратын агроөнеркәсіптік кешен саласындағы жобаны іске асыру кезінде осы тармаққа сәйкес есептелген және сақтандырудың тиісті кезеңіне бөліп төленетін тариф қолданылады.

1.3) 12(он екі) айдан асатын және 12 (он екі) айдың еселігі болып табылмайтын сақтандыру қорғау/кепілдік беру мерзімі үшін мынадай формула қолданылады:

$$T = \frac{t * k_n}{b * 365} * c,$$

мұндағы:

t -жылдық тариф (%),

k_n - №15 кестеге сәйкес сақтандыру қорғаудың/кепілдік берудің қажетті мерзімі болатын мәндердің ішінен жылдардың ең аз мәніне сәйкес келетін жылдық ұлғаю коэффициенті;

b -сақтандыруды қорғаудың/кепілдендірудің қажетті мерзімі (жылдар)арасындағы мәндердің ең аз мәні;

c -сақтандыру қорғаудың/кепілдік берудің қолданылу мерзімі (күндермен).

2) сақтандыру сыйлықақысын/кепілдік жөніндегі комиссияны сақтандыру қорғаудың / кепілдіктің қолданылу мерзімі кезеңінде бөліп-бөліп төлеген кезде:

2.1. 12 (он екі) айға еселенген сақтандыру қорғау/кепілдік беру мерзімі үшін мынадай формула қолданылады:

$$T = t * d, \text{ мұндағы:}$$

t -жылдық тариф (%),

d -сақтандыру қорғаудың/кепілдік берудің қолданылу мерзімі (жылдармен);

2.2. 12 (он екі) айдан асатын және 12 (он екі) айдың еселігі болып табылмайтын сақтандыру қорғау/кепілдік беру мерзімі үшін мынадай формула қолданылады:

$$T = (t * d) + (\frac{t}{365} * f), \text{ мұндағы:}$$

t -жылдық тариф (%),

d -12 айға еселенген жылдары сақтандыру қорғаудың/кепілдендірудің қолданылу мерзімі,

f -12 (он екі) айға (күндермен) еселенбейтін сақтандыру қорғаудың/кепілдендірудің қолданылу мерзімінің қалдығы.

№ 15 кесте

Жылдар, n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Жылдық өсу коэффициенті, k_n	1,00	1,90	2,71	3,45	4,11	4,89	5,64	6,35	7,03	7,67

Жылдар, n	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
-------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Жылдық өсу коэффициенті, k_n	8,28	8,87	9,43	9,96	10,46	10,94	11,40	11,84	12,25	12,65
--	------	------	------	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Жылдық өсу коэффициенті k_n келесі формула бойынша анықталды:

$$k_n = k_{n-1} + k_1 * \left(\frac{1}{1+d}\right)^{n-1}, N \geq 2 \text{ үшін}$$

мұндағы:

n - бұл сақтандыру / кепілдік беру мерзімі (жылдар бойынша),

k_1 - сақтандыруды қорғаудың/кепілдендірудің бірінші жылындағы бірлікке тең жылдық өсу коэффициенті,

d -дисконттау нормасы, $N=2,...,5$ ҚР БЖС ресми статистикасына сәйкес 2019-2024 жылдар кезеңіндегі жылдық инфляцияның орташа мәніне тең, бұл есепте 2025-2029 жылдар кезеңіндегі әлеуметтік-экономикалық даму болжамы бойынша 10,9%, $n=6,...,20$ -ға тең.

7-тарау. «Шетелдік контрагентті қаржыландыру кезінде кредиттік ұйымды сақтандыру» өнімі бойынша тарифтер

45. Осы тараудың өнімі «қарыздарды сақтандыру» түріне жатады.

46. «Шетелдік контрагентті қаржыландыру кезінде кредиттік ұйымды сақтандыру» өнімі бойынша сақтандыру тарифінің нетто-мөлшерлемесін есептеу осы Саясатқа 1-қосымшада сипатталған қағидаттарға сәйкес жүргізіледі.

47. Базалық тарифті бағалау үшін осы Саясатқа 2-қосымшада көрсетілген Прага клубының (Берн одағы) статистикалық деректері пайдаланылады.

48. Базалық тарифтің есептеулері осы Саясаттың 7, 8-тармақтарына сәйкес жүргізіледі.

49. Дифференциация коэффициенттерін қолдана отырып, диапазонның минималды және максималды мәндері анықталады.

Осы Саясаттың №16 кестесінде ағымдағы тараудың өнімі үшін саралау коэффициенттері келтірілген. Тарифтің өзгеруіне әсер ететін көрсетілген факторларға сәйкес сақтандыру тарифі былайша есептеледі:

$$\text{Тариф} = ТБ * \Psi,$$

мұндағы: – тәуекел дәрежесіне әсер ететін коэффициенттер.

50. Тарифтерді бағалау осы Саясатқа 7-қосымшаға сәйкес критерийлер бойынша жүргізіледі.

Тариф саяси және коммерциялық тәуекелді жиынтық жабу үшін беріледі.

№16 кесте

Нысаналы индикатордың	Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін коэффициенттер	
Ел санатының коэффициенті	1	0.6
	2	0.7
	3	1.0
	4	1.0
	5	1.0
	6	1.5

	7	2.0
Қарыз алушының қаржылық жағдайының коэффициенті	1	0.7
	2	0.8
	3	0.9
	4	1.2
	5	1.4

51. Минималды және максималды сақтандыру тарифтері базалық тарифті саралау коэффициенттерінің минималды және максималды мәндеріне көбейту арқылы есептеледі:

Ең төменгі базалық тариф $T_{min} = 2,12\% * 0,6 * 0,7 = 0,89\%$;

Максималды базалық тариф $T_{max} = 2,12\% * 2,0 * 1,4 = 5,94\%$.

52. Ең төменгі, базалық және ең жоғары сақтандыру тарифтерінің белгіленген мөлшері:

Ең төменгі базалық тариф	Базалық тариф	Максималды базалық тариф
0,89%	2,12%	5,94%

53. Осылайша, жылдық қорытынды тариф келесі формула бойынша есептеледі:

$T = \text{базалық тариф} * \text{ел санатының коэффициенті} * \text{мәндер осы Саясаттың №16 кестесінен алынған қаржылық жағдай коэффициенті.}$

54. «Шетелдік контрагентті қаржыландыру кезінде кредиттік ұйымды сақтандыру» өнімі бойынша сақтандыру тарифін есептеу кезінде қарыз алушының сақтандыру шартының талаптарына сәйкес сақтандыру жағдайы болып табылатын негізгі борышты өтеу жөніндегі міндеттемені орындамау кезеңін шегергендегі сақтандыру қорғауының қолданылу мерзімі пайдаланылады.

Қорытынды сақтандыру тарифі сақтандыру сыйлықақысын төлеу тәсіліне байланысты есептеледі:

1) сақтандыру сыйлықақысын біржолғы төлеу кезінде:

1.1) 12 (он екі) айдан аз сақтандыру қорғау мерзімі үшін мынадай формула қолданылады:

$$T = t / 365 * i,$$

мұндағы:

t -жылдық тариф (%),

i -сақтандыру қорғанысын берудің қолданылу мерзімі күндермен.

1.2) 12 (он екі) айға еселенген сақтандыру мерзімі үшін мынадай формула қолданылады:

$$T = t * k_n,$$

мұндағы:

t -жылдық тариф (%),

k_n - №17 кестеге сәйкес сақтандыру мерзіміне сәйкес жылдық ұлғаю коэффициенті;

Ескертпе: «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ еншілес ұйымдары 5 миллиард теңгеден астам сомаға қаржыландыратын агроөнеркәсіптік кешен саласындағы жобаны іске асыру кезінде осы тармаққа сәйкес есептелген және сақтандырудың тиісті кезеңіне бөліп төленетін тариф қолданылады.

1.3) 12 (он екі) айдан асатын және 12 (он екі) айдың еселігі болып табылмайтын сақтандыру мерзімі үшін мынадай формула қолданылады:

$$T = \frac{t * k_n}{b * 365} * c,$$

мұндағы:

t -жылдық тариф (%),

k_n - №17 кестеге сәйкес, арасында сақтандыруды қорғаудың қажетті мерзімі болатын мәндердің ішінен жылдардың ең аз мәніне сәйкес келетін жылдық ұлғаю коэффициенті;

b -сақтандыру қорғаудың қажетті мерзімі жылдар аралығындағы мәндердің ең аз мәні;

c -сақтандыру қорғанысының қолданылу мерзімі күндермен.

2) сақтандыру сыйлықақысын сақтандыру қорғаудың қолданылу мерзімі кезеңінде бөліп-бөліп төлеген кезде:

2.1. 12 (он екі) айға еселенген сақтандыру қорғау мерзімі үшін мынадай формула қолданылады:

$$T = t * d, \text{ мұндағы:}$$

t -жылдық тариф (%),

d -сақтандыру қорғанысының қолданылу мерзімі (жылдары);

2.2. 12 (он екі) айдан асатын және 12 (он екі) айдың еселігі болып табылмайтын сақтандыру қорғау мерзімі үшін мынадай формула қолданылады:

$$T = (t * d) + \left(\frac{t}{365} * f\right), \text{ мұндағы:}$$

t -жылдық тариф (%),

d -сақтандыру қорғанысының қолданылу мерзімі 12 (он екі) айға еселенген жылдары,

f -12 (он екі) айға (күндермен) еселенбейтін сақтандыру қорғаудың/кепілдендірудің қолданылу мерзімінің қалдығы;

Жылдар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Жылдық өсу коэффициенті, k_n	1,00	1,90	2,71	3,45	4,11	4,89	5,64	6,35	7,03	7,67

Жылдар	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Жылдық өсу коэффициенті, k_n	8,28	8,87	9,43	9,96	10,46	10,94	11,40	11,84	12,25	12,65

Жылдық өсу коэффициенті k_n келесі формула бойынша анықталады:

$$k_n = k_{n-1} + k_1 * \left(\frac{1}{1+d}\right)^{n-1}, N \geq 2 \text{ үшін}$$

мұндағы:

n -сақтандыруды қорғау мерзімі (жылдар бойынша),

k_1 - сақтандыруды қорғаудың бірінші жылындағы бірлікке тең жылдық өсу коэффициенті,

d -дисконттау нормасы, $N=2$ РК 5 ҚР БЖС ресми статистикасына сәйкес 2019-2024 жылдар кезеңіндегі жылдық инфляцияның орташа мәніне тең, бұл есепте 2025-2029 жылдар кезеңіндегі әлеуметтік-экономикалық даму болжамы бойынша 10,9%, $n=6...20$ 5% - ға тең.

8-тарау. Тарифтерге жеңілдіктер

55. «Экспорттық кредиттерді сақтандыру», «Экспорттаушының қысқа мерзімді дебиторлық берешегін сақтандыру», «Халықаралық факторингті сақтандыру» өнімдері бойынша жеңілдіктер экспорттаушының қоғаммен әріптестік мерзімінің ұзақтығын, сондай-ақ экспорттаушыны сатып алушылардың санын ескере отырып, қоғамның уәкілетті органының шешімі бойынша осы саясат негізінде беріледі. Сатып алушылардың есебіне қолданыстағы төлемді кейінге қалдыруды сақтандыру шарты бар, сондай-ақ олар бойынша төлемді кейінге қалдыруды сақтандыру шартын жасасу қаралатын импорттаушылар қабылданады.

Жеңілдік әрбір сатып алушы бойынша есептелген тарифке қолданылады және № 18 кестеге сәйкес анықталады. Экспорттаушының қоғаммен әріптестік мерзімі «Экспорттық кредиттерді сақтандыру», «Экспорттаушының қысқа мерзімді дебиторлық берешегін сақтандыру», «Халықаралық факторингті сақтандыру» өнімдері бойынша бұрын жасалған барлық сақтандыру шарттары ескеріле отырып айқындалады. Есепке қоғам тарапынан төленген шығындар болмаған сақтандыру шартын (экспорттаушы сатып алушылардың саны) қабылданады.

Экспорттаушы сатып алушылар саны	Экспорттаушының қоғаммен әріптестік мерзімі			
	бір жылға дейін	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жастан 3 жасқа дейін	3 жылдан астам
3	10 артық емес%	20 артық емес%	30 артық емес%	40 артық емес%
4	15% артық емес	25% артық емес	35% артық емес	45% артық емес
5 және >	20% артық емес	30% артық емес	40% артық емес	50% артық емес

56. Осы саясаттың негізінде Қоғамның басқа да өнімдері бойынша Қоғамның уәкілетті органының шешімі бойынша әрбір жоба бойынша төменде көрсетілген жеңілдіктердің біреуін ғана ұсынуға болады:

1) сақтандыру өнімдері мен кепілдік беру өнімдері бойынша жеңілдіктер, осы Саясаттың 55-тармағында көрсетілгендерден басқа, Қазақстан Республикасы экономикасының экспорттық әлеуетіне елеулі әсері бар және Қазақстан Республикасының орнықты дамуына оң әсері бар экспорттық мәмілелерді іске асырумен байланысты сақтандыру және кепілдік беру шарттары бойынша ұсынылады. Бұл халықаралық инвестициялық жобалар, үкіметаралық келісімдер және халықаралық ынтымақтастықты дамыту шеңберінде жасалатын жоғары экспорттық әсері, жоғары әлеуметтік-экономикалық маңызы бар экспорттық мәмілелер деп танылады. Сонымен қатар, экспортқа бағдарланған, қайта өңдеуші кәсіпорындарды оңалтуға бағытталған экспорттық шарттар осындай мәмілелер деп танылады. Жеке жеңілдік мөлшері 10% - дан аспайды.

2) 6 - тарауда көрсетілген өнімдер бойынша клиентке оның орнықты даму қағидаттары-ESG-қағидаттарына (жасауға қоғамның мүдделілігі бар мәмілелерді қоспағанда) бейілділігін ескере отырып, жеңілдік қолданылуы мүмкін.

Жеңілдік сақтандыру, кепілдік беру, экспорт алдындағы қаржыландыруды ұсыну тәртібін регламенттейтін қоғамның ішкі нормативтік құжаттарына қосымша болып табылатын қызметтің экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық аспектілері бойынша өтініш берушінің сауалнамасы кестесінің өлшемшарттарына сәйкес айқындалады.

Жеке жеңілдік мөлшері 10% - дан аспайды.

57. Қолданылған жеңілдікті ескере отырып, қорытынды тариф белгіленген ең төменгі жылдық базалық тарифтен төмен болмауы тиіс.

9 тарау. Қайта сақтандыру шарттары бойынша тарифтік мөлшерлемелар

58. Кіріс қайта сақтандыру шарттары бойынша тариф цедент немесе ретроцедент тарапынан ұсынылатын мөлшерлеме негізінде қайта сақтандыруға тәуекелді қабылдаудың экономикалық орындылығын (қазақстандық экспортты қолдау, күтілетін пайда) қарауға негізделі отырып белгіленеді. Цедент жүктемені (аквизициялық шығындарды) өтеу үшін цеденттік комиссияны қолдана алады. Бұл ретте, қайта сақтандырумен жабылатын сақтандыру шартының нетто-мөлшерлемесі Қоғамның ұқсас сақтандыру өнімдері үшін осы саясатта белгіленген ең төменгі базалық тарифтен төмен болмауға тиіс.

59. Шығыс қайта сақтандыру шарттары бойынша мөлшерлеме қайта сақтандырудың қолданылатын түрін ескере отырып, контрагентпен келіссөздер жолымен белгіленеді, бірақ сақтандыруға немесе кіріс қайта сақтандыруға тәуекелді қабылдаудың бастапқы мөлшерлемесінен аспауға тиіс.

60. Пропорционалды емес қайта сақтандыру бойынша тариф сақтандыру оқиғасының экономикалық орындылығы мен туындау ықтималдығына қарай жеке белгіленеді.

10-тарау. Қорытынды ережелер

61. Осы Саясатпен реттелмеген мәселелер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарында белгіленген талаптарға сәйкес шешілуге жатады.

Тарифтерді құру принциптері

Тарифтерді есептеу осы Саясаттың 6-тарауында көрсетілгенді қоспағанда, барлық өнімдер бойынша «Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру сыныптары (түрлері) бойынша сақтандыру тарифтерін бағалау әдістері мен есептеу қағидаттарына қойылатын талаптар жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының 2006 жылғы 25 наурыздағы № 85 қаулысына негізделді.

Тарифтерді есептеу кезінде: Прага клубының (Берн Одағының) 2017-2024 жылдардағы статистикалық деректері, «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС-нің 2019-2024 жылдардағы деректері бойынша қарыздар бойынша мерзімі өткен берешек туралы мәліметтер, сондай-ақ қоғамның 2017-2024 жылдар кезеңіндегі залалдылығының ішкі статистикасы пайдаланылды.

Тарифті есептеу негізіне орташа арифметикалық залал негізінде дайындалған сақтандыру сомасының залалдылығын ұлғайтуға немесе төмендетуге айқын үрдіс болмаған кезде шығындылықтың орташа мәні негізінде тарифтік мөлшерлемені есептеудің стандартты актуарлық әдістемесі қабылданды.

Сақтандыру статистикасын пайдалану кезіндегі сақтандыру сомасының залалдылығы-бұл кезең ішінде болған сақтандыру жағдайлары бойынша регрестерді шегергендегі жиынтық төлемдердің кезеңдегі міндеттемелердің жиынтық сомасына қатынасы.

Тарифтік нетто-мөлшерлеме Tn ретінде анықталады:

$$Tn = \bar{y} + \delta.$$

Таза мөлшерлеменің негізгі бөлігі болып табылатын n кезеңдегі орташа арифметикалық залал формула бойынша анықталады:

$$\bar{y} = \frac{\sum_{i=1}^n y_i}{n}, \text{ мұндағы}$$

$\bar{y}$ – таза мөлшерлеменің негізгі бөлігі ретінде орташа арифметикалық залал;

y_i - нақты кезеңдегі шығын көрсеткіші;

n -шығын көрсеткіштерінің уақыт қатарындағы кезеңдер саны.

Әрі қарай келесі формулаға сәйкес δ тәуекел үстемесі анықталады:

$$\delta = \alpha * \bar{y} * Vu, \text{ мұндағы}$$

α - коэффициент-қауіпсіздік кепілдігінің деңгейіне байланысты тұрақты. Қауіпсіздік кепілдігі 85% - дан 90% - ға дейінгі мөлшерде қабылданды, бұл халықаралық актуарлық практикаға сәйкес келеді;

Vu - шығын көрсеткішінің өзгеру коэффициенті.

Вариация V у коэффициенті келесі жолмен анықталады:

$$Vy = \frac{\sigma_y}{\bar{y}},$$

мұндағы σ_y - орташа квадраттық ауытқу.

Содан кейін орташа квадраттық ауытқу есептеледі:

$$\sigma_y = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}{(n - 1)}}.$$

Жалпы мөлшерлеме келесі формула бойынша есептеледі:

$$TB = Tn / (1 - Lv),$$

мұндағы Lv - осы саясатқа 3-қосымшаға сәйкес жүктеме қолданылатын ауыспалы жүктеме.

Тарифтерді есептеу кезінде қолданылатын статистикалық деректер

Осы қосымшада 2017-2024 жылдардан бастап Прага клубы (Берн Одағы) бойынша статистикалық деректер келтірілген, оған экспорттық кредиттерді сақтандыратын және қаржыландыратын ұйымдар (№1 кесте), 2017-2024 жылдар кезеңінде қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру түрлері бойынша Қоғамның ішкі статистикасы (бұдан әрі - УФО) және «өзге де қаржылық шығындар» (бұдан әрі-ӨҚШ) (№2 кесте), «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС-нің 2019-2024 жылдар кезеңіндегі қарыздар бойынша статистикалық деректері, мерзімі өткен өтеу мерзімі 30-дан 90 күнге дейін (№3 кесте), қарызды сақтандыру түрі бойынша 2019-2024 жылдар кезеңіндегі залал бойынша ішкі статистика (№4 кесте) кіреді:

№ 1 кесте
Прага клубының (Берн одағы) сақтандыру бойынша біріккен статистикасы
дереккөз <https://www.berneunion.org>
млн. АҚШ долл.

Жылы	Міндеттемелердің жиынтық сомасы,	Регресстерді шегергендегі сақтандыру жағдайлары бойынша әкімшілік шығыстарды ескере отырып, жиынтық төлемдер	Нақты шығын $y_i(\%)$
2017	1 647 273,53	3 077,69	0,187%
2018	1 704 290,90	3 118,18	0,183%
2019	1 736 408,31	3 375,01	0,194%
2020	1 758 667,88	3 582,23	0,204%
2021	1 821 670,55	2 513,43	0,138%
2022	2 049 007,64	2 583,73	0,126%
2023	2 212 470,26	2 542,19	0,115%
2024	2 265 282,13	3 024,97	0,134%
Орташа арифметикалық шығын			0,160%

№ 2 кесте
2017-2024 жылдар кезеңінде УФО және ПФУ түрлері бойынша
залал бойынша Қоғамның ішкі статистикасы
мың теңге

Жылы	Міндеттемелердің жиынтық сомасы	Регресстерді шегергендегі сақтандыру жағдайлары бойынша әкімшілік шығыстарды ескере отырып, жиынтық төлемдер	Нақты шығын $y_i(\%)$
2017	13 195 009	463 943	3,52%
2018		0	0
2019	44 193 205	53 621	0,12%

Жылы	Міндеттемелердің жиынтық сомасы	Регресстерді шегергендегі сақтандыру жағдайлары бойынша әкімшілік шығыстарды ескере отырып, жиынтық төлемдер	Нақты шығын $y_i(\%)$
2020	46 800 753	241 795	0,52%
2021	67 209 132	240 895	0,36%
2022	91 894 218	116 416	0,13%
2023	67 468 384	292 962	0,43%
2024	183 906 314	272 539	0,15%
Орташа арифметикалық шығын			0,65%

№ 3 кесте
Қарыздар бойынша «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС-нің
Статистика деректері
теңге

Кезең	Мерзімі өткен қарыздар бойынша борыш сомасы	Қарыздардың жалпы сомасы	Кешіктіру коэффициенті, (%)
01.01.2019	950 482 951 722	23 935 861 252	2,52%
01.04.2019	960 662 941 299	69 450 697 643	7,23%
01.07.2019	962 637 086 085	2 284 712 657	0,24%
01.10.2019	1 072 684 583 705	7 785 096 664	0,73%
01.01.2020	1 113 696 830 875	15 151 404 585	1,36%
01.04.2020	1 202 293 906 010	1 279 056 200	0,11%
01.07.2020	1 151 375 999 774	11 093 157 683	0,96%
01.10.2020	1 169 798 114 510	15 798 395 316	1,35%
01.01.2021	1 268 601 841 778	1 563 916 358	0,12%
01.04.2021	1 267 758 456 047	23 064 193 670	1,82%
01.07.2021	1 353 282 046 414	4 905 247 800	0,36%
01.10.2021	1 280 219 723 715	139 873 114	0,01%
01.01.2022	1 477 935 045 323	116 425 236	0,01%
01.04.2022	1 627 229 585 260	552 965 252	0,03%
01.07.2022	1 833 747 918 403	16 813 023 511	0,92%
01.10.2022	1 802 987 183 513	639 446 337	0,04%
01.01.2023	1 821 551 717 249	1 967 835 604	0,11%
01.04.2023	1 837 895 328 514	7 982 378 874	0,43%
01.07.2023	1 778 395 071 032	69 856 774	0,00%
01.10.2023	1 764 694 218 961	945 491 304	0,05%
01.01.2024	1 807 780 067 082	3 835 620 287	0,21%
01.04.2024	1 852 257 030 474	1 427 819 973	0,08%
01.07.2024	1 817 629 577 631	3 102 552 659	0,17%
01.10.2024	2 116 885 448 375	156 658 346	0,01%
Орташа арифметикалық шығын			0,79%

№ 4 кесте

2017-2024 жылдар кезеңінде қарызды сақтандыру түрі бойынша
залал бойынша Қоғамның ішкі статистикасы
теңге

Жылы	Міндеттемелердің жиынтық сомасы	Регрессияны шегергендегі жиынтық төлемдер	Нақты шығын $y_i(\%)$
2019	77 929 368 000	0	0,00%
2020	120 246 722 000	0	0,00%
2021	231 370 481 000	0	0,00%
2022	291 947 910 000	3 649 740 254	1,25%
2023	337 031 576 000	899 961 747	0,27%
2024	303 121 620 000	639 797 429	0,21%
Орташа арифметикалық шығын			0,29%

**Сақтандыру және кепілдік операцияларын жүзеге асыруға «Қазақстанның
Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ-тың әкімшілік шығыстарын,
күтпеген шығындар мен пайданы жабуға арналған брутто мөлшерлеменің бөліктері
ретінде жүктемені есептеу**

Сақтандыру тарифтерін есептеу кезінде Қоғам 8% мөлшерінде жүктемені қолданады, бұл сақтандыру және кепілдік беру шарттарын орындауға тікелей байланысты шығыстардың есептік үлесіне сәйкес келеді. Көрсетілген жүктеме шығыстарды бөлу әдістемесіне сәйкес бөлінген әкімшілік және операциялық шығындарды жабуды көрсетеді («Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ резервтері мен міндеттемелерін қалыптастыру саясатына №9 қосымша).

Осы Әдістемеге сәйкес, болашақ ақша ағындарын есептік бағалау кезінде Қоғам сақтандыру және кепілдік беру шарттарына қызмет көрсетуге тікелей қатысты тіркелген және ауыспалы үстеме шығыстардың үлесін анықтау үшін жұмсалған шығындарға талдау жүргізуге міндетті.

2021-2024 жылдардың қорытындысы бойынша қаралып отырған кезеңде қол қойылған сыйлықақылар сомасына бөлінген шығыстардың пайызы орта есеппен 8% құрады. Осылайша, сақтандыру және кепілдік операцияларын жүзеге асыруға қоғамның әкімшілік шығыстарын және тариф белгілеу кезінде күтпеген шығыстарды жабуға арналған L_v жүктеме коэффициенті 8%-ға тең.

Ең төменгі сыйлықақы мөлшерлемесін есептеу (MPR)

Сыйлықақының ең төменгі мөлшерлемесін есептеу әдістемесі ЭЫДҰ-ның «Arrangement On Officially Supported Export Credits» Экспорттық кредиттерді қолдау жөніндегі ресми ұйымдарының келісімімен (бұдан әрі - Келісім) 2023 жылғы 14 шілдедегі соңғы өзгерістер мен толықтырулармен ұсынылған.

Экспорттық кредиттік агенттіктердің сақтандыру шарттары бойынша тарифтер жеті тәуекел класы елдерінің жіктелуіне негізделеді, 1-ден ең аз тәуекелдіден 7-ге дейін - ең тәуекелдіге дейін. ЭЫДҰ елдердің тізімі мен елдердің тәуекелдер бойынша жіктелуін мерзімді түрде жариялайды, алайда агенттіктер қысқа мерзімді сақтандыру үшін өз елдерінің жіктелуін пайдалана алады.

Ең төменгі тариф тарифтік тордың негізімен мынадай формулаға сәйкес есептеледі:

$$MPR = \left\{ \left[(a_1 \times HOR + b_i) \times \frac{\max(PCC, PCP)}{0.95} \right] \times (1 - LCF) + \left[c_{in} \times \frac{PCC}{0.95} \times HOR \times (1 - CEF) \right] \right\} \times QPF_i \times PCF_i \times BTSF \times (1 - \min(TERM, 0.15))$$

мұндағы

a_i - елдік тәуекел коэффициенті i ($i = 1-7$);

c_{in} - сатып алушылар санаты үшін сатып алушының тәуекел коэффициенті n ($N=SOV+$, SOV/CCO , $CC1-CC5$) елдік тәуекел коэффициенті i ($i = 1-7$);

b_i = елдік тәуекел тұрақтысы i ($i = 1-7$);

HOR = тәуекел уақыты.

PCC = коммерциялық (сатып алушы) тәуекелді жабу пайызы

PCP = жабу пайызы саяси (елдік) тәуекел

CEF = қарыз алушының несиелік ұпайын арттыру

$QPF_i = I$ ($i = 1-7$) елдік тәуекел санатындағы өнім сапасының факторы

$Psfi$ - елдік тәуекел санатындағы қамту үлесінің коэффициенті;

$BTSF$ - егеменді фактордан жоғары

LCF = жергілікті валюта факторы;

$TERM$ = түзету коэффициенті 0-ге тең.

Елдік тәуекелдің жіктелуі.

Тарифтік торды белгілеуде елдік тәуекел жіктелуі қолданылады, ол № кестеде көрсетілген елдік тәуекел коэффициенттерімен (a_i) және тұрақтылармен (b_i) анықталады:

№ 1 кесте

	Тәуекел санаты						
	1	2	3	4	5	6	7
<i>A коэффициенті</i>	0,090	0,200	0,350	0,550	0,740	0,900	1,100
<i>B коэффициенті</i>	0,350	0,350	0,350	0,350	0,750	1,200	1,800

Сатып алушының тиісті тәуекел санатын таңдау.

Сатып алушының тиісті тәуекел санаты елдік және сатып алу тәуекелі санаттарының белгіленген комбинацияларын, сондай-ақ сатып алушының CC1-CC5 тәуекел санаттары мен аккредиттелген рейтингтік агенттіктердің (CRA) жіктелулері арасындағы келісілген сәйкестікті көрсететін келесі кесте негізінде анықталады.

Елдік тәуекел санаттары

1	2	3	4	5	6	7
SOV+	SOV+	SOV+	SOV+	SOV+	SOV+	SOV+
SOV / CC0	SOV / CC0	SOV / CC0	SOV / CC0	SOV / CC0	SOV / CC0	SOV / CC0
CC1 AAA to AA-	CC1 A+ to A-	CC1 BBB+ to BBB-	CC1 BB+ to BB	CC1 BB-	CC1 B+	CC1 B
CC2 A+ to A-	CC2 BBB+ to BBB-	CC2 BB+ to BB	CC2 BB-	CC2 B+	CC2 B	CC2 B-немесе одан төмен
CC3 BBB+ to BBB-	CC3 BB+ to BB	CC3 BB-	CC3 B+	CC3 B	CC3 B-немесе одан төмен	
CC4 BB+ to BB	CC4 BB-	CC4 B+	CC4 B	CC4 B-немесе одан төмен		
CC5 BB-немесе одан төмен	CC5 B+ немесе одан төмен	CC5 B немесе одан төмен	CC5 B-немесе одан төмен			

Сатып алушының таңдалған тәуекел санаты тиісті елдік тәуекел санатымен бірге келесі кестеден алынған сатып алушының тәуекел коэффициентін (сін) анықтайды:

Сатып алушының тәуекелі	1	2	3	4	5	6	7
SOV+	0	0	0	0	0	0	0
SOV / CC0	0	0	0	0	0	0	0
CC1	0.11	0.12	0.11	0.1	0.1	0.1	0.125
CC2	0.2	0.212	0.223	0.234	0.246	0.258	0.271
CC3	0.27	0.32	0.32	0.35	0.38	0.48	n/a
CC4	0.405	0.459	0.495	0.54	0.621	n/a	n/a
CC5	0.63	0.675	0.72	0.81	n/a	n/a	n/a

Коммерциялық тәуекелді жабу пайызы (сатып алушы) (PCC) және саяси тәуекел (PCP). Ондай бөлшек түрінде көрсетілген қамту пайызы (PCC және PCP) (мысалы, 95% 0,95 ретінде ұсынылады) MPR формуласында қолданылады.

Экспорттық тәуекелдерді сақтандыру өтемін бағалау шеңберінде мынадай қамту коэффициенттері қолданылды:

Коммерциялық тәуекел бойынша 0,88-коммерциялық тәуекелдер бойынша шығынның 85% - дан 90% - на дейін жабатын экспорттық-кредиттік агенттіктердің стандартты тәжірибесі негізінде.

0,88 коэффициентін қолдану орташа тәуекелді мәміле жағдайында қорғаудың нақты деңгейін көрсетеді.

Саяси тәуекел бойынша 0,8-елдің саяси тәуекелдерге жоғары сезімталдығына байланысты (мысалы, тұрақсыз жағдай, валюталық шектеулер ықтималдығы). 0,8 қолдану

ЭЫДҰ жіктемесі бойынша 6-7 рейтингі бар елдерде саяси тәуекелдерді сақтандыру кезінде сақтықпен қарауға сәйкес келеді.

Тәуекел уақыты (*HOR*) - сақтандыру кезеңі.

HOR параметрінің бірлігі үшін қоғам қолданатын модельде жыл болып табылады.

Қысқа мерзімді сақтандыру кезінде, сондай-ақ толық емес жылдық кезеңді сақтандыру кезінде интерполяцияланған формула қабылданады, атап айтқанда *HOR* сақтандыру кезеңі параметрінің орнына жылдық кезеңге қатысты кезең үлесі пайдаланылады, мысалы, 1 күн 1/365 ретінде қабылданады.жылдан кейінгі үлес.

Несиелік сапаны күшейту коэффициентінің (*CEF*) мәні сатып алушының несиелік тәуекелін күшейту қарастырылмаған кез-келген мәмілелер үшін 0-ге тең.

Өнімнің сапа факторы (*QPF*):

Өнімнің сапа факторы (*QPF*) келесі кестеден алынады:

Product Quality	Country Risk Category						
	1	2	3	4	5	6	7
Стандарттан төмен	0.997	0.994	0.985	0.983	0.983	0.98	0.98
Стандарт	1	1	1	1	1	1	1
Стандарттан жоғары	1.004	1.007	1.015	1.018	1.018	1.02	1.02

Қамту пайызының коэффициенті (*PCF*) келесідей анықталады:

$$\text{Max}(PCC, PCP) < 0,95,$$

$$PCF = 1$$

«Егемендіктен жақсы» коэффициенті (*BTSF*)

Егер төлеуші (міндетті) сатып алушының «егемендіктен жақсы» (*SOV+*) тәуекел санатына жатқызылса, онда $BTSF = 0,9$, әйтпесе $BTSF = 1$.

Жергілікті валютаны пайдалану коэффициенті (*LCF*)

Жергілікті валютаны пайдалану есебінен елдік тәуекелді төмендету қолданылатын мәмілелер үшін *LCF* коэффициентінің мәні 0,2-ден аспауы тиіс.

Барлық басқа мәмілелер үшін *LCF* мәні 0-ге тең.

Сақтандыру өнімдері бойынша сенімділік критерийлері:

**«Экспорттық кредиттерді сақтандыру»,
«Жұмыстарды орындауға / қызмет көрсетуге байланысты экспорттаушының шығындарын сақтандыру»,
«Халықаралық факторингті сақтандыру»,
«Экспорттаушының қысқа мерзімді дебиторлық берешегін сақтандыру»,
«Инвестицияларды сақтандыру»:**

Критерий	Критерийлерге сәйкестік сипаттамасы	Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін коэффициенттер
Сатып алушының сенімділік дәрежесі (санаттары)/ Шетелдік контрагент	1 Сатып алушының (не оның кепілгерінің/кепілгерінің) 2 (екі) критерийдің 1 (біреуіне) сәйкестігі: 1) Мемлекеттік мекемелер: министрліктер, агенттіктер, ұлттық немесе орталық банктер; 2) Жарғылық капиталында мемлекет кемінде 50% қатысатын ұйымдар.	0.6
	2 Fitch ВВВ-ден төмен емес рейтингі бар ұйымдар, биржадағы акциялардың листингі.	0.7
	3 Сатып алушының (не оның кепілгерінің/кепілгерінің) 4 (төрт) критерийдің 3 (үш) сәйкестігі: 1) Ағымдағы қызмет бойынша кемінде 5 (бес) жыл жұмыс тәжірибесінің болуы. 2) Сатып алынатын тауарды сатуға арналған инфрақұрылымның болуы немесе филиалдық желінің болуы, сондай-ақ белгілі сауда маркаларының тауарларын сату тәжірибесі немесе бөлшек сауда желілері арқылы сату тәжірибесі. Егер сатып алынатын өнім өндірісте және/немесе қайта өңдеуде пайдаланылса, сатып алушының өз өнімін өткізу үшін салыстырмалы инфрақұрылымы мен өткізу арналары болуы тиіс. 3) Қаржылық деректердің болуы, сондай-ақ сатып алушының (не оның кепілгерінің/кепілгерінің) қаржылық көрсеткіштерінің мынадай шарттардың сақталуы: - тиісті кезеңдегі сақтандыру лимитінің ең жоғары мүмкін сомасын жабу үшін түсім көлемінің жеткіліктілігі; - меншікті капитал мөлшерінің сақтандыру лимитінің ең жоғары мүмкін сомасынан кемінде 3 есе артуы; 4) Қоғамның құрылымдық бөлімшелерінің қорытындыларында теріс сипаттағы ақпараттың болмауы.	0.8
	4 Сатып алушының (не оның кепілгерінің/кепілгерінің) 4 (төрт) критерийдің 2 (екеуіне) сәйкестігі:	0.9

Критерий	Критерийлерге сәйкестік сипаттамасы	Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін коэффициенттер
	1) Ағымдағы қызмет бойынша кемінде 3 (үш) жыл жұмыс тәжірибесінің болуы. 2) Сатып алынатын тауарды сатуға арналған инфрақұрылымның болуы немесе филиалдық желінің болуы, сондай-ақ белгілі сауда маркаларының тауарларын сату тәжірибесі немесе бөлшек сауда желілері арқылы сату тәжірибесі. Егер сатып алынатын өнім өндірісте және/немесе қайта өңдеуде пайдаланылса, сатып алушының өз өнімін өткізу үшін салыстырмалы инфрақұрылымы мен өткізу арналары болуы тиіс. 3) Қаржылық деректердің болуы, сондай-ақ сатып алушының (не оның кепілгерінің/кепілгерінің) қаржылық көрсеткіштерінің мынадай шарттардың сақталуы: - тиісті кезеңдегі сақтандыру лимитінің ең жоғары мүмкін сомасын жабу үшін түсім көлемінің жеткіліктілігі; - меншікті капитал мөлшерінің сақтандыру лимитінің ең жоғары мүмкін сомасынан кемінде 3 (үш) рет асып кетуі. 4) Қоғамның құрылымдық бөлімшелерінің қорытындыларында теріс сипаттағы ақпараттың болмауы.	
5	Сатып алушының (не оның кепілгерінің/кепілгерінің) барлық критерийлерге сәйкестігі: 1) Ағымдағы қызмет бойынша кемінде 1 (бір) жыл жұмыс тәжірибесінің болуы; 2) Қаржылық деректердің болуы, сондай-ақ сатып алушының (не оның кепілгерінің/кепілгерінің) қаржылық көрсеткіштерінің мынадай шарттардың сақталуы: - тиісті кезеңдегі сақтандыру лимитінің ең жоғары мүмкін сомасын жабу үшін түсім көлемінің жеткіліктілігі; - меншікті капитал мөлшерінің сақтандыру лимитінің ең жоғары мүмкін сомасынан кемінде 2 (екі) рет асып кетуі; 3) Қоғамның құрылымдық бөлімшелерінің қорытындыларында теріс сипаттағы ақпараттың болмауы	1.0
6	1-5 санаттарға көрсетілген критерийлерге сәйкес келмеуі.	1.44

Қаржы институтының сақтандыру өнімдері бойынша сенімділік критерийлері:

«Экспорттық аккредитивтерді сақтандыру»;

«Шетелдік банктер берген банктік кепілдіктерді сақтандыру»

Критерий		Критерийлерге сәйкестік сипаттамасы	Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін Коэффициент
Қаржы институтының сенімділік дәрежесі	Жоғары сенімділік (1)	Келесі талаптардың кем дегенде біреуіне сәйкестік: 1) Standard&Poor's шкаласы бойынша «BB -» төмен емес рейтингі бар; 2) рейтингі «B -» төмен емес, бірақ ұлттық реттеуші ел экономикасы үшін жүйелі маңызды деп танитын банктер мен қаржы ұйымдары; 3) Мемлекеттің қатысуымен 50%-дан астам банктер (Ресей Федерациясы мен Беларусь Республикасының банктерінен басқа).	1.0
	Орташа сенімділік (2)	Келесі талаптардың кем дегенде біреуіне сәйкестік: 1) Standard&Poor's шкаласы бойынша «B+» - тен «B -» - ке дейінгі рейтингі бар; 2) Standard&Poor's шкаласы бойынша рейтингі жоқ немесе «B-» төмен рейтингі бар, бірақ мынадай белгілерге сәйкес келетіндер: - Standard&Poor's шкаласы бойынша «A -» төмен емес рейтингі бар резидент дочстің 10%-дан астам еншілес ұйымы болып табылатын және контрагенттің атауы толығымен немесе бір бөлігінде акционердің фирмалық атауынан (брендiнен) тұрады; 3) Standard&Poor's шкаласы бойынша рейтингі жоқ немесе «B-» төмен рейтингі бар, бірақ мынадай белгілерге сәйкес келетіндер: - активтер мөлшері бойынша үздік 3-ке кіретін банктер, қаржы ұйымдары; - Қаржы нарығын ұлттық реттеушінің талаптарын бұзбағандар; - қаржылық көрсеткіштердің нашарлау белгілері жоқ;	1.3

	4) Standard&Poor's шкаласы бойынша рейтингі жоқ немесе «B-» төмен рейтингі бар, бірақ мынадай белгілерге сәйкес келетіндер: - ірі халықаралық холдингтің, конгломераттың 25% және одан да көп еншілес ұйымы болып табылатын банктер; - қаржы нарығын ұлттық реттеушінің талаптарын бұзбағандар; - қаржылық көрсеткіштердің нашарлау белгілері жоқ; 5) мемлекет қатысатын банктер.	
Төмен сенімділік (3)	Осы кестенің «орташа сенімділік» санатында көрсетілгендерді қоспағанда, Standard&Poor's шкаласы бойынша рейтингі жоқ не «B -» төмен рейтингі бар.	1.7

* Кестеде Standard&Poor's рейтингінің градациясы көрсетілген, бұл басқа агенттіктердің рейтингтік бағаларының тиісті деңгейін пайдалануды жоққа шығармайды.

Сақтандыру және кепілдік өнімдері бойынша сенімділік критерийлері:

- «Қарыздарды ерікті сақтандыру»;
- «Жобалық қаржыландыруды ерікті сақтандыру»;
- «Қаржы лизингін ерікті сақтандыру»;
- «Аванстық төлемдерді қайтару бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»;
- «Облигациялар бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»;
- «Мерзімді валюталық мәмілелер бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»;
- «Экспорттаушының қаржы ұйымдары алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру»;
- «Қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру»;
- «Шикізаттық емес экспортты ілгерілету үшін кредиттеуге (қарыздарға) байланысты «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-пен мәмілелерді сақтандыру»;
- «Шикізаттық емес экспортты ілгерілету жөніндегі мәмілелерге кепілдік беру»
- «Шетелдік контрагентті қаржыландыру кезінде кредиттік ұйымды сақтандыру»

Ел санатының коэффициенті

Елдің санатын анықтау үшін ЭЫДҰ-ның ішкі жіктелуі мен жіктелуі қолданылады. Қоғамның Андеррайтингтік кеңесі 24 (жиырма төрт) айды қоса алғандағы мерзімге сақтандыру қорғауын/кепілдік беруді ұсыну кезінде пайдаланылатын елдердің ішкі жіктемесін бекітеді, қалған жағдайларда ЭЫДҰ айқындаған санаттар пайдаланылады.

Сақтандыру объектісінің аумағы Қазақстан Республикасы болып табылатын жағдайларда тарифті есептеу үшін ел санатының коэффициенті 1 (бірлікке) теңестіріледі.

Нысаналы индикатордың		Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін коэффициенттер
Ел санаты	1	0.6
	2	0.7
	3	1.0
	4	1.0
	5	1.0
	6	1.5
	7	2.0

Қаржылық жағдай коэффициенті

Сақтандыру тарифін немесе кепілдік комиссиясын анықтау үшін қаржылық жағдайдың санаты және оған сәйкес саралау коэффициенттері:

	1	0.7
--	---	-----

Қарыз алушының/ лизинг алушының/ авансо-алушының /экспорттаушының/ аппликанттың қаржылық жай-күйінің коэффициенті	2	0.8
	3	0.9
	4	1.2
	5	1.4

Қаржылық көрсеткіштер мен коэффициенттерді есептеу экспорттаушының, қосалқы қарыз алушының, кепілгердің немесе кепілгердің өзара ағындардан және фирмааралық берешектерден тазартылған толық ынтымақты жауапкершілік кезінде шоғырландырылған деректері негізінде жүргізіледі. Барлық коэффициенттерді есептеу қаржылық есептіліктің соңғы есепті күніне жүргізіледі, оның негізінде уәкілетті орган сақтандыру/кепілдік шартын жасасу туралы шешім қабылдайды.

Есептеу қаржылық есептілік деректері негізінде Компанияның қаржылық жағдайын анықтайтын негізгі блоктар бойынша топтастырылған қаржылық көрсеткіштер мен коэффициенттер негізінде жүргізіледі.

Блоктардың әсер ету үлесі: «Қаржылық тұрақтылық» 30%, «Төлем қабілеттілігі және өтімділік» және «Өтімділік» блоктарының әрқайсысы 25%, «Іскерлік белсенділік» блогы - 20% әсер етеді.

№ 1 кестеде оларды есептеу әдістемесі бар блоктар бойынша бөлінген қаржылық көрсеткіштер мен коэффициенттер көрсетілген.

№ 1 кесте

Қаржылық көрсеткіштер мен коэффициенттер	Есептеу
Төлем қабілеттілігі және өтімділік - 25%	
Ағымдағы кірістілік коэффициенті	Қысқа мерзімді активтер/қысқа мерзімді міндеттемелер
Жылдам өтімділік коэффициенті	(Қысқа мерзімді активтер-қорлар)/қысқа мерзімді міндеттемелер
Абсолютті өтімділік коэффициенті	(Қолма-қол ақша+қысқа мерзімді қаржылық салымдар (бағалы қағаздар))/қысқа мерзімді міндеттемелер
Қаржылық тұрақтылық-30%	
Автономия коэффициенті	Меншікті капитал / активтер
Қаржылық левередж коэффициенті	Қарыз капиталы / меншікті капитал
Пайыздарды жабу коэффициенті	EBIT / пайыздық шығыстар
Рентабельділік-25%	
Сату рентабельділігі	Таза пайда/кіріс
Активтердің кірістілігі	Таза пайда / активтер
Меншікті капиталдың кірістілігі	Таза пайда / меншікті капитал
Іскерлік белсенділік - 20%	
Дебиторлық берешектің айналымы	((Кезең соңындағы дебиторлық берешек + кезең басындағы дебиторлық берешек)/2) / есепті кезеңдегі түсім * есепті кезеңдегі күндер саны)
Қор айналымы	((Кезең соңындағы қорлар +кезең басындағы қорлар)/2/ есепті кезеңдегі өзіндік құн * есепті кезеңдегі күндер саны

Кредиторлық берешек айналымы	$((\text{Кезең соңындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек} + \text{кезең басындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек})/2) / \text{есепті кезеңдегі өзіндік құн} * \text{есепті кезеңдегі күндер саны}$
------------------------------	---

Ескертпе: коэффициенттерді есептеу кезінде қолданылатын есепті кезеңдегі күндер саны: 1 тоқсан-90 күн, 1 жартыжылдық-180 күн, 9 ай - 270 күн, жыл 365 күн

Қаржылық көрсеткіштер мен коэффициенттерді есептегеннен кейін № 2 кестеге сәйкес алынған мәндерді ең жақсыдан ең нашарға бөлу матрицасына сүйене отырып, олардың әрқайсысы бойынша тиісті балл беру жүзеге асырылады.

№ 2 кесте

Коэффициенттер	1 балл	2 балл	3 балл	4 балл
Төлем қабілеттілігі және өтімділік				
Ағымдағы кірістілік коэффициенті	>2,0	1,5-тен 2,0-ге дейін	1,0-ден 1,5-ке дейін	<1,0
Жылдам өтімділік коэффициенті	>1,2	0,8-ден 1,2-ге дейін	0,5-тен 0,8-ге дейін	<0,5
Абсолютті өтімділік коэффициенті	>0,3	0,2-ден 0,3-ке дейін	0,1-ден 0,2-ге дейін	<0,1
Қаржылық тұрақтылық				
Автономия коэффициенті	>0,6	0,4-тен 0,6-ға дейін	0,2-ден 0,4-ке дейін	<0,2
Қаржылық левередж коэффициенті	<0,5	0,5-тен 1,0-ге дейін	1,0-ден 2,0-ге дейін	>2,0
Пайыздарды жабу коэффициенті	>5	3-тен 5-ке дейін	1-ден 3-ке дейін	<1
Кірістілік				
Сату кірістілігі	>10 %	5% - дан 10-ға дейін%	2% - дан 5-ке дейін%	<2%
Активтердің кірістілігі	>7%	3% - дан 7-ге дейін%	1% - дан 3-ке дейін%	<1%
Меншікті капиталдың кірістілігі	>15 %	10% - дан 15% - ға дейін%	3% - дан 10-ға дейін%	<3%
Іскерлік белсенділік				
Дебиторлық берешек айналымы (күндер)	<30	30-дан 60-қа дейін	60-тан 90-ға дейін	>90
Қор айналымы (күндер)	<45	45-тен 90-ға дейін	90-дан 120-ға дейін	>120
Кредиторлық берешек айналымы (күндер)	<30	30-дан 60-қа дейін	60-тан 90-ға дейін	>90

Әрі қарай, әрбір коэффициент пен көрсеткіш бойынша баллдар анықталғаннан кейін әрбір блок бойынша орташа балл есептеледі және әрбір блоктың әсер ету үлесіне сүйене отырып, төменде келтірілген формулаға сәйкес жалпы балл айқындалады:

Жалпы балл	$(\text{Өтімділіктің орташа балы} * 0,25) + (\text{тұрақтылықтың орташа балы} * 0,3) + (\text{Рентабельділіктің орташа балы} * 0,25) + (\text{белсенділіктің орташа балы} * 0,2)$
-------------------	---

Жалпы балдың мәніне сүйене отырып, № 3 кестеге сәйкес саралау коэффициенті анықталады.

№ 3 кесте

Санат	Жалпы балл	Дифференциация коэффициенттері
1 санат	1-ден 1,5-ке дейін	0.7
2 санат	1,5-тен 2,5-ке дейін	0.8
3 санат	2,5-тен 3,0-ге дейін	0.9
4 санат	3,0-ден 3,5-ке дейін	1.2
5 санат	$\geq 3,5$	1.4

Кепіл коэффициенті

Нысаналы индикатордың			Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін коэффициенттер
Кепіл санаты (Қоғамның Суброгация құқығы қолданылады)	1	Шартқа сәйкестік: қаржыландыру кезінде кепілге қабылданатын жылжымайтын мүлік, кепіл/депозит түріндегі кепілдердің нарықтық құны осы кепілдер қолданылатын барлық міндеттемелер сомасының кемінде 70% құрайды.	0.7
	2	Шарттардың кем дегенде біреуіне сәйкестік: 1) қаржыландыру кезінде кепілге қабылданатын жылжымайтын мүлік, кепіл/ақша қаражатының депозиті түріндегі кепілдердің нарықтық құны осы кепілдер қолданылатын барлық міндеттемелер сомасының кемінде 50% құрайды; 2) қаржыландыру сәтінде кепілге қабылданатын жылжымайтын мүлік, жылжымалы мүлік (тауар-материалдық қорларды қоспағанда), көлік, кепіл/ақша қаражатының депозиті түріндегі кепілдердің нарықтық құны осы кепілдер қолданылатын барлық міндеттемелер сомасының кемінде 75% құрайды;	0.8
	3	Шарттардың кем дегенде біреуіне сәйкестік: 1) қаржыландыру кезінде кепілге қабылданатын жылжымайтын мүлік, кепіл/ақша қаражатының депозиті түріндегі кепілдердің нарықтық құны осы кепілдер қолданылатын барлық міндеттемелер сомасының кемінде 30% құрайды;	0.9

		2) қаржыландыру сәтінде кепілге қабылданатын жылжымайтын мүлік, ақша қаражатының кепілі/депозиті, жылжымалы мүлік (тауар-материалдық қорларды қоспағанда), көлік түріндегі кепілдердің нарықтық құны осы кепілдер қолданылатын барлық міндеттемелер сомасының кемінде 50% құрайды;	
	4	1-3 санаттарда көрсетілген критерийлерге сәйкес келмеуі.	1.0

Несие тарихы коэффициенті

Нысаналы индикатордың			Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін коэффициенттер
Кредиттік тарих санаты (төлем тәртібін бағалау қарыз алушының, қосалқы қарыз алушының, кепілгердің немесе кепілгердің деректері негізінде жиынтық бойынша толық ынтымақты жауапкершілік кезінде талданады)	1	Соңғы 24 айда несие тарихында міндеттемелер бойынша 30 күннен астам кешіктірулердің болмауы. Ақпарат көзі: «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС есебі, банктерден және басқа да кредиттік ұйымдардан анықтамалар.	0.8
	2	Кредиттік тарихта соңғы 12 айда міндеттемелер бойынша 30 күннен артық кешіктірулердің болмауы не Қарыз алушы жаңадан құрылған және «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС есебі жоқ. Дереккөз: «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС есебі, банктерден және өзге де кредиттік ұйымдардан анықтамалар.	1.0
	3	1-2 санаттарда көрсетілген критерийлерге сәйкес келмеуі.	1.5

Валюталық тәуекелдердің әсер ету коэффициенті

Нысаналы индикатордың			Тәуекел дәрежесіне әсер ететін факторларды ескеретін коэффициенттер
Валюталық тәуекелдер санаты	1	Сақтандыру/кепілдік беру шарты теңгемен жасалған	1.0
	2	Сақтандыру/кепілдік беру	1.2

		шарты шетел валютасында жасалған	
--	--	-------------------------------------	--

Келісу парағы

Жоба бойынша: «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» акционерлік қоғамының тарифтік саясаты

Әзірлеуші: Актуарийлер қызметі

ІНҚ иесі: Актуарийлер қызметі

Лауазымның атауы	Тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)	Қолы	Қол қойылған күні
Басқарма төрағасының орынбасары	М.Н. Ержанова		
Басқарушы директор	Э.Б. Қуанбаев		
Құқықтық қамтамасыз ету департаментінің директоры	С.К. Нурмухамбетов		
Комплаенс-қызмет басшысы	А.С. Жакаева		
Тәуекелдерді басқару департаментінің директоры	Л.Г. Шабарбаева		
Сауда-саттықты қаржыландыру департаментінің директоры	А.К. Ахметалимова		
Кредиттік талдау департаментінің директоры	А.Р. Молжигитов		
Андеррайтинг департаментінің директоры	Н.С. Карменова		
Сақтандыру және кепілдік департаментінің директоры	Е.В. Әбілова		
Қайта сақтандыру департаментінің директоры	А.С. Жұмабеков		
Стратегия және экономикалық жоспарлау бөлімі	М.Е. Кажымуханов		
Жобалық басқару және ақпараттық технологиялар департаментінің директоры	М.С. Тұяқбаев		

Актуарийлер қызметінің басшысы _____ М. Утешова
(қолы)

Басқарма төрағасының орынбасары

М.Н. Ержанова

Басқарушы директор

Е.Б. Куанбаев

Департамент директоры

С.К. Нурмухамбетов

Бас менеджер

А. Бакирова

Комплаенс-қызмет басшысы

А.С. Жакаева

Департамент директоры

Л.Г. Шабарбаева

Департамент директоры

А.К. Ахметалимова

Департамент директоры

А.Р. Молжигитов

Департамент директоры

Н.С. Карменова

Департамент директоры

Е.В. Абилова

Департамент директоры

А.С. Жумабеков

Департамент директоры

М.Е. Қажымуханов

Қаржы блогының маманы

А. Рахимжанов

Департамент директоры

М.С. Туякбаев

Басшы

М.Е. Утешова (м.а. А.У.
Ажғалиева)